

7-8

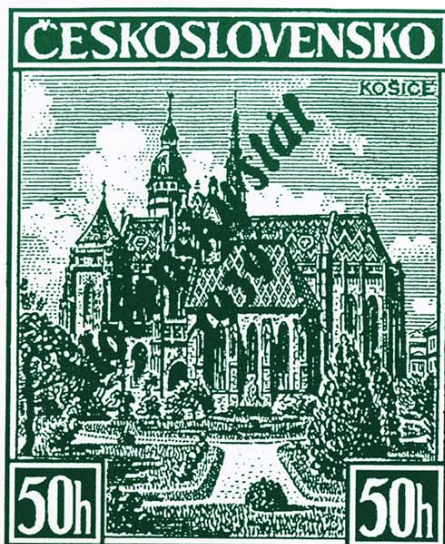
ZBERATEL'96

ALBUM
PONÚKA

✓ dnešnom čísle Album
ponúka zaujímavé
známky Maďarska

NAJVZÁČNEJŠIA ZNÁMKA
S PRETLAČOU
SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939

- čítajte na str. 13 - 16

Prvý slovenský pigeogram

ZBERATEL'96

NOVÉ
POŠTOVÉ
ZNÁMKY

1)

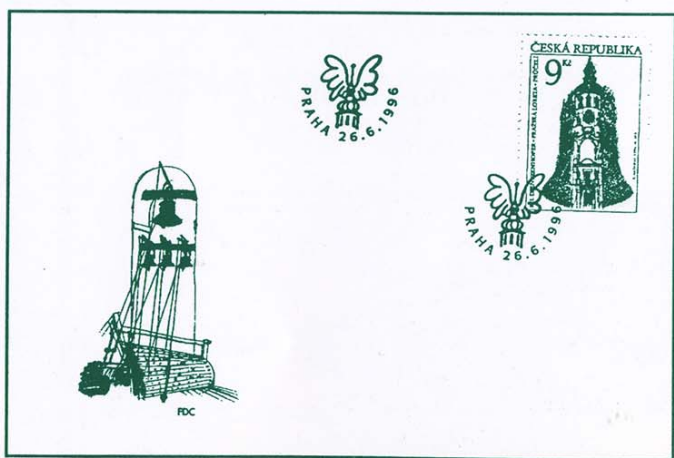
3)

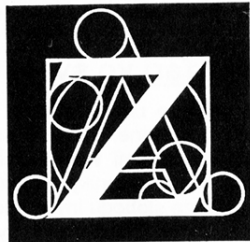
2)

4)

ZBERATEL'96

Ročník II. Č.7-8 Cena 40 Sk

Vydáva firma ALBUM v Bratislave. Vychádza mesačne. Reg.č. MK 1188/95 zo dňa 1.2.1995. Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom pošty v Bratislave č.j. 4939/94-P zo dňa 17. 11.1994.

Redakcia: RNDr. Michal Zika (šéfredaktor), Anton Kulhánek, Viliam Kučera (členovia).

Adresa redakcie: Zberateľ'95, Lazaretská 11, 811 08 Bratislava, ☎ 07 / 367 411.

Celoročné predplatné, vrát. poštovného: Abonentí zo SR 200 Sk, abonentí z ČR 350 Sk (300 Kč), abonentí z ostatnej Európy 480 Sk (25 DEM, 180 ATS), abonentí zo zámoria 760 Sk (25 USD, 40 DEM).

Cena za jeden výtláčok 20 Sk. Pri odobraní viac ako 10 výtláčkov vydavateľ poskytuje 20%-nú zľavu.

Podmienky inzerovania: Cena za jeden riadok 10 Sk. Za inzeráty zvýraznené rámečkom účtujeme príplatok 20 Sk. **Abonentí časopisu majú 2-krát za rok prvých päť riadkov zdarma.**

Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať redakcii najneskôr so znením inzerátu. Inzeráty prosíme zasielať na adresu redakcie písané na stroji (počítači), alebo čitateľne paličkovým písmom. Inzeráty budú uverejňované v najbližšom čísle časopisu v došlom poradí. Komerčné inzeráty vrátane ich grafickej úpravy účtujeme na základe osobitného sadzobníka.

Redakčná uzávierka: 30. júna 1996, do tlače zadané 15. júla 1996

OBSAH V TITULKOCH

NAJVZÁČNEJŠIA ZNÁMKA S PRETLAČOU SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939 (13) ● R.CH.DARVIN NA GALAPÁGOCH (17) ● LETECKÝ LIST Z BRATISLAVY DO RIO DE JANEIRA Z ROKU 1939 (19) „NAJKRAJŠIA...“ S ODCHÝLKAMI TLAČE (20) ● POSUNUTÁ TLAČ NA OBÁLKE (21) ● MINISTERSKÁ NOVO-ROČENKA 1995 (21) ● OBÁLKA PRE ANKETU (22) BUFFALO BILL V KOŠIACIACH (22) ● S ODSTUPOM 75 ROKOV (23) ● RUSKO: PAPIEROVÉ PLATIDLÁ VZORU 1993 (25) ● KTO SÚ TO XIROFILISTI? (26) CHYBY NA VÝPLATNÝCH ODTLAČKOCH (26) ● KURIÓZNA PEČIATKA MARTIN 1 (27) ● SLOVACIKUM MAĎARSKÉHO ARCHITEKTA (28) SLOVACIKUM Z UGANDY (29) REKLAMÁCIA TELEGRAFNEJ POUKÁŽKY ZO ZLÍNA DO ROŽŇAVY (30) ● Príloha: KATALÓG PHILASERVIS

NOVÉ ZNÁMKY

SLOVENSKO

Ochrana prírody

Ministerstvo dopravy, pošty a telekomunikácií Slovenskej republiky vydáva 16. júla 1996 emisiu príležitostných poštových známok **Ochrana prírody** [obr.1 na druhej strane obálky].

Emisiu tvoria tri poštové známky a každá z nich má nominálnu hodnotu 4 Sk. Námetom známok sú cicavce: Mufflón obyčajný (Ovis musimon), zubor hôrny (Bison bonasus) a kamzík vrchovský tatranský (Rupicapra rupicapra tatrica).

Autorom výtvarných návrhov emisie je Vladimír Machaj, rytiny podľa líniových rozkresieb Martina Činovského vytvorili Rudolf Cigánik, Martin Činovský a František Horniak. Známkou vytlačila PTC, a. s., Praha rotačnou oceľotlačou v

kombinácii s hlbkotlačou na TL po 50 ks známok.

Súčasne sa ku každej známke vydáva FDC (tlač v uvedenej tlačiarne oceľotlačou z plochých dosiek): Mufflón s domcom Jelenec (rytec R.Cigánik), zubor s domcom Topoľčianky (rytec M.Činovský), kamzík s domcom Tatranská Lomnica (rytec F.Horniak).

-vkn-

ČESKO

Krásy našej vlasti

Česká pošta vydala dňa 26.6. 1996 dve príležitostné poštové známky (8 a 9 Kč) emisie Krásky našej vlasti. Autorkou výtvarných návrhov emisie je Eva Hašková, autorom rytín Martin Srb. Známkou boli vytlačené štvorfarebnou oceľotlačou z plochých dosiek v TL po 8 ks známok [obr.2 na 2.str.obálky].

Na známke 8

Kč je kostol sv. Jána Nepomuckého na Zelenej Hore u Žďáru nad Sázavou a detail klenby kostolnej lodi. Na spojke tlačového listu je text a emblém UNESCO doplnený le-

topočtom 1946-1996. Na známke 9 Kč je veža Pražskej Lorety zkomponovaná do štylizovaného zvonu.

So známami boli vydané dve obálky dňa vydania. Námet prvej obálky je pôdorys kostola sv.Jána Nepomuckého na Zelenej Hore,

druhej mechanizmus zvonkohry vo veži Pražskej Lorety, ktorú zostrojil roku 1694 P. Neumann.

-vkn-

MAĎARSKO

1000. výročie kláštora na Pannonhalme (II.)

Maďarská pošta vydala 21. júna 1996 druhú dvojicu známok emisie pri príležitosti jubilea kláštora sv. Martina na Pannonhalme [obr. 3 na druhej strane obálky].

1000 ÉVES A PANNONHALMI SZENT MÁRTON KOLOSTOR 996-1996

Na známke 17 Ft je zobrazený portál kláštora, ktorý bol postavený v 13. storočí. Kedysi táto brána bola hlavným vchodom do kláštora. Portál je bohato zdobený stĺpkami, náboženskými motívmi (na vonkajšej strane dverí sú apoštoly Peter, Pavol, Jakub a Tadeus) a ornamentálnymi ozdobnými prvkami.

Na známke 24 Ft je pohľad do vnútornej časti kláštora, jednej chodby s gotickými klenbami. Dvere na konci chodby, kam smerujú na známke zobrazené postavy duchovných, vedú do kaplnky sv. Štefana.

Autorom výtvarných návrhov a rytín známok je András Szunyogy. Známkami boli vytlačené v Tlačiarňi platidiel v náklade po 600 tisíc kusov.

-vkn-

Deň boja proti drogám

Svetová poštová únia (UPU) na požiadanie OSN sa obrátila

s výzvou na poštové správy jednotlivých krajín aby podporili boj proti drogám vydaním poštových známok. Maďarská pošta vydala dňa 21.6.1996 známku v nominálnej hodnote 24 Ft upozorňujúca na nebezpečenstvo drogovej závislosti [obr. 4 na druhej strane obálky].

**Nemzetközi
Drogellenes Nap**

Obrazovú časť známky tvorí symbolická kresba vtáčaťa a nápis *DROG*, ktorú navrhol Ferenc Svindt. Podobná kresba vtáčaťa za mrežami a nápis Medzinárodný deň boja proti drogám. Známkami boli vytlačené v Tlačiarňi platidiel v náklade 450 tisíc kusov.

-vkn-

Pre mládež '96

(Svetový festival bábkarov)

V dňoch 23. až 30. júna sa Budapešť stala Mekkou bábkarov z celého sveta. V týchto dňoch sa uskutočnil bábkový festival UNIMA '96 a 17. svetový kongres bábkarov. Pri tejto príležitosti Maďarská pošta dňa 21.6.1996 vydala známku v nominálnej hodnote 24 Ft s príplatkom vo výške 10 Ft [obr. 5 na tretej strane obálky]. Výťažok z predaja známok bude použitý na podporu rozvoja mládežníckej filatelie.

Na známke je zobrazená v maďarsku jedna z najpopulár-

nejších bábok - postava Rytiera Ladislava (Vítěz László). Autorom výtvarného návrhu známky je László Szenirmai. Známkami boli vytlačené v Tlačiarňi platidiel v náklade 250 tisíc kusov.

-vkn-

Maďari vo svete

Z veľkého radu Maďarov žijúcich v cudzine, ktorí sa preslávili špičkovými výsledkami v oblasti vedy, techniky, umenia, či bojom za slobodu iných národov je veľký. Troch z nich vybrala Maďarská pošta na príležitostné známky, ktoré boli dané do obehu 21.6.1996 [obr. 6 na tretej strane obálky].

Na známke 24 Ft je portrét Dénes Mihálya (1894 Gödöllő - 1953 Berlin) a v pozadí nákras jeho vynálezu „Telehor“. Toto zariadenie na prenos najprv statických, neskôr pohybujúcich sa obrazov, boli základom pre rozvoj dnes už každodennej a na celom svete rozšírenej televízie.

Na 50-forintovej známke je portrét Józsefa László Bira (1899 Budapešť - 1986 Buenos Aires) a nákras jeho vynálezu - guľičkového pera. Vynález bol v roku 1943 patentovaný v Argentíne. V Anglicku značka BIRO-PEN je dodnes chránená. Bíro bol aj novinárom.

Tretia, sedemdesiatpäť forintová známka zobrazuje portrét Zoltána Baya (1900 Gyulavári - 1992 Washington) a nákras jeho „mesačného radaru“. Baya bol atómovým fyzikom a významným bádatelom v oblasti výskumu vesmíru. V roku 1946 zostrojil radarový prístroj, ktorý bol schopný vyslať rádiové vlny na Mesiac a odrazené vlny zachytiť a vyhodnotiť. Jeho zariadenie a pokusy tvorili základ pre rádioastronomické výskumy vesmíru.

Autorom výtvarných návrhov emisie je László Dudás. Známkami boli vytlačené v Štátnej tla-

čiarni v náklade po 550 tisíc exemplárov. -vkn-

POLSKO

Obrazy Stanislava Noakowského

Poľská poštová správa vydala 21. júna 1996 štvorznačkovú emisiu s reprodukciami diel maliara Stanislava Noakowského. Známkový máj nominálnu hodnotu 40, 55, 70 gr a 1 Zl. Autorom výtvarných návrhov emisie je Alojzy Balcerzak.

Známkový sú vytlačené viacfarebným ofsetom na kriedovom papieri v náklade po 1 mil. kusov z každej hodnoty v PL po 16 známkov. K emisii boli vydané dve obálky dňa vydania s domicilom Warszawa 1. -vkn-

Hry XXVI. olympiády Atlanta '96

Poľská poštová správa vydala dňa 5.7.1996 emisiu príležitostných poštových známkov k letným olympijským hrám v Atlante [obr.7 na tretej strane obálky]. Emisiu tvoria štyri poštové známky, ktoré sú venované trom športovým disciplinám a storočníci moderných olympiád:

Známkový hodnoty 40 gr je venovaná hodu diskom a pripomína sa ňou prvá poľská olym-

pijská zlatá medaila, ktorú Halina Konopacka získala v roku 1928. Ďalšia známka hodnoty 55 gr je venovaná tenisu, kým známka 70 gr reprodukuje znak Poľského olympijského výboru a textom pripomína sté výročie novovekých olympijských hier. Posledná známka emisie (1 Zl) je venovaná horskej cyklistike.

Autorom výtvarných návrhov emisie je Tomasz Boguslawski. Známkový boli vytlačené ofsetom v PL po 20 kusoch známkov. Náklad: 1 milión kusov každej hodnoty. K emisii boli vydané 2 obálky prvého dňa vydania.

-vkn-

Svetová výstava OLYMPHILEX '96

K Svetovej filatelistickej výstave OLYMPHILEX '96, ktorá sa uskutoční v Atlante v dňoch 19. júna až 3. augusta 1996, vydala Poľská pošta príležitostnú známku nominálnej hodnoty 1 Zl. Autor výtvarného návrhu Tomasz Boguslawski zvolil za námet známky emblém výstavy s olympijskými kruhmi na zubkovanom poli, ktoré drží filatelistická pinzeta [obr.8 na tretej strane obálky].

Známkový bola vytlačená ofsetom v PL po 20 kusoch v náklade 1 mil. kusov. Dátum vydania: 5. júl 1996. Svetový výstava so športovou a olympijskou tematikou bude pripomínať aj obálka prvého dňa vydania.

-vkn-

RAKÚSKO

XXVI. OH Atlanta '96

Aj Rakúsko vydalo k tohtoročným olympijským hrám v americkej Atlante príležitostnú poštovú známku. Stalo sa tak 21. júna 1996 [obr.9 na tretej strane obálky].

Kresba na nej je v rakúskej značkovvej tvorbe ojedinelá. Pôsobí ilustračne, do istej miery humorne. Po širokej ceste kráčajúca postava športovca, ktorá nesie olympijskú zástavu. Kresba v podobe štadióna a vlajkonosiča môže symbolizovať olympijské myšlienky.

Štýlu kresby jej autor G. Kumpf prispôbil aj príslušné nápisy a označenie jej nominálnej hodnoty 10 S. Známkový je vytlačená oceľotlačou kombinovanou so štvorfarebnou hlbokotlačou.

-Zc-

CELINY

Jubileum Malaciek

Pri príležitosti 790. výročia prvej písomnej zmienky o Malackách Ministerstvo dopravy, pošta a telekomunikácií Slovenskej republiky vydalo poštový listok Devín 2 Sk s prílohou v jej ľavej časti.

790. VÝROČIE PRVEJ PÍSOMNEJ ZMIENKY O MALACKÁCH

Na prítláči svetlohnedej a čiernej farby je kovová brána, erb mesta Malacky, text a © MDPT SR. -vkn-

NEÚRADNÉ VYDANIA

XXVI. OH Atlanta '96

Pri príležitosti vydania príležitostnej poštovej známky k OH v Atlante sa 15.5.1996 uskutočnilo slávnostné uvedenie známky do behu za účasti členov SOV, vydavateľa, výtvarníkov a

ďalších hostí. Pri tejto príležitosti vydalo ERVO viacfarebnú prítač na poštový lístok Devín a na celinovú obálku Štátny znak.

XXVI. olympijské hry ATLANTA '96

A T É N Y

Obraz prítače tvorí oficiálne logo Slovenského olympijského tímu. K uvedenému podujatiu sa používala aj príležitostná pečiatka, ktorou boli opečiatkované aj poštové lístky a obálky.

-vkn-

150. výročie konskej železnice

K 150. výročiu konskej železnice Bratislava-Trnava vyhotovil KF TIRNAVIA prítač v čiernej farbe na poštovom lístku Devín. Zobrazuje vagón, ťahaný konským záprehom, pod ktorým je text: *Prvá konská železnica v Uhorsku z Bratislavy do Trnavy.*

1846 - 1996

PRVÁ KONSKÁ ŽELEZNICA
V UHORSKU
Z BRATISLAVY DO TRNAVY

Poštové lístky boli opečiatkované príležitostnou pečiatkou podľa návrhu Mgr. Milana Šnirca, ktorej obrazová legenda a text boli uverejnené v Zberateľovi č. 4 / 96, str.7, avšak so zmenou domicilu pošty na Trnava 2, ktorá je v bezprostrednej

blízkosti historickej prvej stanice v Trnave (navyše, „dvojka“ je aj štylovejšia - vo väčších mestách pošty s označením 2 sú spravidla pridelované poštom na železničných staniciach - poz. redakcie).

Mgr. Ján Mička

Fair play - Bojnice

Dňa 7. júna 1996 sa konalo zasadanie Slovenského olympijského výboru - Klubu fair play v Hunyadyho sále Bojnického zámku. Pri tejto príležitosti používala pošta Bojnice príležitostnú pečiatku v modrej farbe.

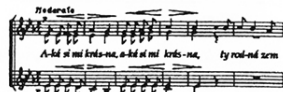

K podutia ERVO vydalo prítač na poštovom lístku Devín s logom Klubu Fair play, siluetou Bojnického zámku a textom BOJNICE / 7. júna 96. Farby prítače: Na modrom poli žltá a čierna. I.Privitzer

75. výročie Speváckeho zboru slovenských učiteľov v Trenčíne

Pri uvedenom jubileu v Trenčíne bola organizátormi osláv vyhotovená prítač na poštovom lístku Devín. Obrazovú časť prítače tvorí notový záznam a text piesne „Aká si mi krásna...“, ktorý je doplnený kresbičkou slávika na halúzke a textom: 75. výročie založenia Speváckeho zboru slovenských učiteľov v Trenčíne / 1921-1996. Okrem halúzky so slávikom (fialová) sú farby prítače čierne.

Na opečiatkovanie poštových lístkov a ďalších zásielok z osláv slúžila príležitostná pečiatka s rovnakým textom na pošte Trenčín 1 dňa 8.6.1996. -ky-

75. výročie založenia
Speváckeho zboru slovenských učiteľov
v Trenčíne
1921-1996

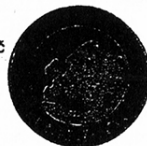
20. výročie finále ME vo futbale Belehrad 1976

K 20. výročiu finálovému zápasu ME vo futbale v Belehrade (16.6.1976), kde československí futbalisti získali titul majstrov Európy vyhotovilo ERVO prítač na poštovom lístku Devín a celinovej obálke Štátny znak. Na prítači sú uvedené priezviská celého mužstva a trénerov a v strede je reprodukován znak UEFA (farby prítače modrá, červená a tmavožltá).

20 rokov od finálového zápasu Majstrovstiev Európy vo futbale BELEHRAD 16. 6. 1976

Tréner: Ježek a Vengloš

Viktor	Panenka
Vencel	Masný
Čapkovič	Móder
Pivarník	Nehoda
Ondruš	Jurkemik
Dobiáš	Švehlík
Gögh	Galis
Pollák	Vesely

Michalík, Broš Herda, Štambachr
MUDr. Kundrát, masér Růžička
kde československí futbalisti získali
TITUL MAJSTRA EURÓPY

Na opečiatkovanie celín sa používala dňa 16.6.1996 príležitostná pečiatka na pošte Bratislava 1 v modrej farbe. -vkn-

Výstava Mladofila '96

Komisia mládeže Zväzu slovenských filatelistov Východné Slovensko a Klub filatelistov 54-01 Košice v spolupráci so Slovenským technickým múzeom v Košiciach usporiadali nesúťažnú regionálnu výstavu poštových známok mladých filatelistov **MLADOFILA '96** v dňoch 18. až 30. júna 1996. Boli vystavené exponáty, ktoré zhotovili mladí filatelisti východoslovenského kraja s tematikou techniky, športu, ochrany prírody a životného prostredia a ďalších oblastí.

K výstave bola vyhotovená príležitostná prítač na poštovom lístku Devín. Na prítači vo svetlomodrej farbe je logo výstavy, STM Košice a názov výstavy s miestom a dátumom jej trvania. Náklad lístkov je 150 kusov. V. Gaál

Beh olympijského dňa

K tohtoročnému *Behu olympijského dňa* SSOŠF a ERVO vyhotovili prítač na poštovom

lístku *Devín*. Prítač (farby modrá, červená, žltá, zelená a čierna) je tematicky orientovaná na storočnicu novovekých OH a letné OH v Atlante.

Na opečiatkovanie lístkov sa používala príležitostná pečiatka dňa 20.6.1996 na pošte Bratislava 1, v ktorej okrem textu *Beh olympijského dňa* je uvedený i text *Šport proti drogám*. -vkn-

Výstava FirEco v Trenčíne

Organizátori II. medzinárodnej výstavy požiarnickej, záchranskej a zabezpečovacej techniky FirEco v dňoch 20. až 22.6.1996 v Trenčíne vyhotovili prítač na poštovom lístku Devín.

TRENČÍN * 20. - 22. 6. 1996

Prítač tvorí uvedený text podujatia komponovaný do kruhu (čierna farba) a znak Slovenského zväzu požiarníkov (fialová farba). Na výstave sa používala príležitostná poštová pečiatka s logom FirEco. -k/-

Buffalo Bill

Pri príležitosti 90. výročia návštevy Buffalo Billa v Košiciach, vyhotovili košickí filatelisti prítač na poštovom lístku Devín. Obrazovú časť prítače tvorí reprodukcia fotografie, na ktorej je Buffalo Bill s legendárnym indiánskym náčelníkom

Sediacim Býkom, hrdinom víťaznej indiánskej bitky pri Little Big Horn. Reprodukciu fotografie dopĺňajú text, pripínajúci návštevu B. Billa v Košiciach a pod čiarou sú uvedené vydávajúce firmy: Hobby & Antikva Košice a Neusohlilium Košice.

PRED 90 ROKMI 26. 6. 1906 NAVŠTÍVIL KOŠICE S CIRKUSOM WILD WEST SHOW WILLIAM FREDERIC CODY - BUFFALO BILL - 16. 2. 1846 - 10. 1. 1917

Prítač je hnedej farby, náklad lístkov s prítačou je 150 kusov. V. Gaál

Pozn. redakcie: O pobyte Buffalo Billa v Košiciach prinášame v ďalšej časti Zberateľa samostatný príspevok V. Gaála pod názvom **BUFFALO BILL V KOŠICIACH**.

Odlet slovenskej olympijskej výpravy

ODLET SLOVENSKEJ OLYMPIJSKEJ VÝPRAVY NA OH ATLANTA '96

BRATISLAVA - VIENĎA - ATLANTA

AGENTURA ALEX Ošičný prepravca slovenského tímu

Dňa 10.7.1996 odletela hlavná časť slovenskej olympijskej výpravy na OH v Atlante. K tejto

príležitosti SSOŠF a ERVO vyhotovili prítláč na poštových lístkoch *Devín* a celinovej obálke *Štátny znak*. Farby prítláče sú žltá, modrá, červená, čierna a zelená.

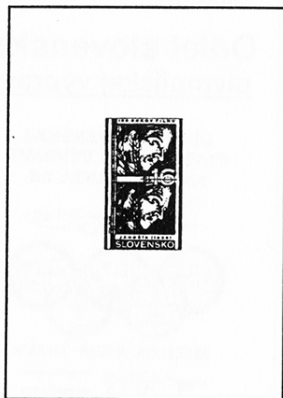
Na prítláči je kresba lietadla *Boeing B 767* a v olympijských kruhoch sú zakreslené: Mapa Slovenska, logo slovenského olympijského tímu, dátum odletu, logo *OH Atlanta '96* a mapa USA. Trasa letu začínala vo Viedni.

Na opečiatkovanie lístkov a obálok sa používala príležitostná pečiatka dňa 10.7.1996 na pošte Bratislava 1 v modrej farbe. -vkn-

ČIERNOTLAČE

Dve nové čiernotlačé

Slovenská pošta, š.p., POFIS nechala vyhotoviť ďalšie dve čiernotlačé zo slovenských poštových známok. Jedna z nich je vyhotovená odtlačением pôvodnej rytiny známky *100 rokov filmu / Jánošík (1936)*, ktorú navrhol I. Benca a vyryl F. Horniak. Čiernotlač bola vyhotovená pre výstavu *Františka Horniaka Z TVORBY* v Nitre.

Druhá čiernotlač bola vyhotovená z originálnej rytiny hárčeka *100. výročie filatelie / Spo-*

lok Album / Kremnica 1895 (výtvarný návrh M. Cipár, rytina J. Herčík). Táto čiernotlač je číslovaná a bola určená pre členov ZSF ako členská prémia za rok 1995.

Obe čiernotlačé sú k dostaniu v obchodnej sieti. -vkn-

PEČIATKY

Na úvod spravodajstva o príležitostných poštových pečiatkach pripomíname, že reprodukované pečiatky nemusia byť vždy totožné so skutočne používanými pečiatkami ani v obraze a niekedy ani v textovej časti. Často máme k dispozícii len návrhy pečiatok, ktoré pred realizáciou môžu byť upravené a pozmenené.

Informácie o nových pečiatkach redakcia upresňuje v záverečnej fáze prípravy časopisu tesne pred zadaním do tlače (cca 10 dní pred výjdením). O pečiatkach, ktoré sú realizované vo veľmi krátkej objednávacej lehote nemôžeme uverejniť informáciu.

Ďakujeme za porozumenie.

Malá prehliadka pečiatok

Aj dnes rubriku otvárame prehliadkou príležitostných pečiatok používaných v poslednom období:

110.rokov pošty

MALACKY 1

29.6.1996

Nové pečiatky:

- 29.6.1996 Malacky 1: (bez textu k 790. výročiu prvej písomnej zmienky o meste)
- 29.6.1996 Nitra 1: DRÁŽOVCE - ROMÁNSKY KOSTOLÍK SV. MICHALA
- 1.7.1996 Žabokreky: OTVORENIE POŠTY PO 151 ROKOV
- 2.7.1996 Košice 1: 1. VÝROČIE NÁVŠTEVY SVÄTÉHO OTCA NA SLOVENSKU
- 3.7.1996 Nitra 1: STRETNIUTIE ZAHRANIČNÝCH SLOVÁKOV A NITRANOV
- 6. 7. 1996 Nitra 1: CELOŠTÁTNE OSLAVY SV. CYRILA A METODA
- 10. 7. 1996 Bratislava 1: ODLET SLOVENSKEJ VÝPRAVY / ATLANTA '96

- 12. 7. 1996 Kežmarok 1: EURÓPSKE ĽUDOVÉ REMESLO
- 13. 7. 1996 Kežmarok 1: DR. DANIEL FISCHER - LEKÁR A BOTANIK
- 16.7.1996 Martin 1: 145 ROKOV POŠTY / 1851

- 16. 7. - 31. 8. 1996 Martin 1: TURČIANSKE MÚZEUM A. KMEŤA / VÝSTAVA POŠTOVEJ HISTÓRIE

- 19.7.1996 Bratislava 1: AUTOR OLYMPIJSKEJ HYMNY / XXVI. OH ATLANTA '96 / SPYROS SAMARAS

(V prípade nášho medailového umiestnenia na OH bude používaná príležitostná pečiatka, pravdepodobne na záver olympiády)

- 27. 7. 1996 Nálepkovo: XX. VÝCHODOSLOVENSKÝ TÁBOR OCHRANCOV PRÍRODY

- 8.8.1996 Kokava nad Rimavicou: STRETNUTIE MLADÝCH FOLKLORISTOV - KOLIESKO '96
- 17. 8. 1996 Hrádok: 750 ROKOV OD PRVEJ PÍSOMNEJ

ZMIENKY O OBCI HRÁDOK / 1246-1996

- 23. 8. 1996 Kežmarok 1: 90. VÝROČIE ULOŽENIA POZOSTATKOV IMRICHA THÖKÖLYHO

KEŽMAROK 1
23.8.1996

- 24.8.1996 Dubnica nad Váhom: 55. VÝROČIE ZALOŽENIA BOXERSKÉHO KLUBU / 1941-1996

- 25.8.1996 Kežmarok 1: VYSVIACKA DREVENÁHO EV. ARTIKULÁRNEHO KOSTOLA
- 30.8.1996 Dubnica nad Váhom: 3. DUBNICKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL
- 30.8.1996 Košice 1: IV. MEDZINÁRODNÝ LETECKÝ

DEŇ / SIAD '96 (zmena termínu oproti pôvodnej informácii)

- 14. 9. 1996 Ružomberok 1: 75. VÝROČIE SKAUTINGU V RUŽOMBERKU
- 17. 9. 1996 Prešov 1: 6. MYKOLOGICKÉ DNI NA SLOVENSKU VENUVANÉ PROF. F. HAŽINSKÉMU
- 22.9.1996 Leopoldov: NAJMLADŠÍ PILOT PLUKU JAROLÍM GUCMAN (1921-1996)

- 15. 10. 1996 Trnava 1: UVEDENIE ZNÁMKY KONSKÁ ŽELEZNICA / TRNAVA / PRESSBURG

Štočok Slovakofarma

Pošta Hlohovec 1 používa už niekoľko rokov orážací stroj so štyrmi znehodnocovacími vlnkami vpravo od dennej pečiatky. Vľavo býva umiestnený štočok, ktorým Slovakofarma Hlohovec, náš najznámejší výrobca liečiv, propagoval svoje výrobky názvami vyrábaných liekov. V súčasnosti je v rámciku text, pripomínajúci 55. výročie založenia Slovakofarmy.

Všetky tieto odťažky sú pre námetárov vhodným doplnením zbierok, osobitne z oblasti chémie alebo zdravotníctva, asi však najviac v oblasti boja proti drogám, lebo súčasťou každého štočku doposiaľ bol obrázok makovice, ktorá je v štýlizovanom stvárnení logom Slovako-farmy a vo verejnosti je všeobecne známa ako rastlina, z ktorej sa získava droga ópium.

J. Mička

NOVÁ TELEKARTA

Dňa 24. mája 1996 začali Slovenské telekomunikácie predávať ďalšiu telefónnu kartu s katalógovým číslom A 27. Je zo série chránených živočíchov, KAMZÍK VRCHOVSKÝ. Výrobcom je anglická GPT, má 75 jednotiek, 50 tisícový náklad a má priebežný 8-miestny číslovač, kde sa žiadne číslo neopakuje.

Alojz Prakeš

INFORMÁCIE ZVESTI

Jubileum ružomerských skautov

Dňa 14. septembra 1996 si ružomerskí skauti pripomenú 75. výročie trvania svojej organizácie. Oslavy výročia budú v Kongresovej hale Slovenských celulóžok a papiermi.

V ten deň tam bude otvorená filatelistická výstava so skautskou tematikou a uskutoční sa i stretnutie zberateľov všetkých zberateľských odborov s námietom skautingu (známky, odzna-

ky, vlajky, atď.). Pri tejto príležitosti budú vyhotovené aj poštové lístky a obálky s prílačou, bude sa používať príležitostná poštová pečiatka, a to priamo v mieste burzy.

Organizátori pripravujú aj dva druhy príležitostných odznakov, príležitostné skautské pečiatky, samolepky s logom osláv a obšírny almanach. -fw-

Prednášky o leteckej histórii

Klub leteckej histórie pri Slovenskom leteckom zväze M.R. Štefánika v Trenčíne bude na jeseň pokračovať vo svojich pravidelných prednáškach na tieto témy:

- 12. 9. 1996 - Americké letectvo nad Slovenskom v rokoch 1944 -1945, prednášať bude Juraj Rajnínec.
- 10. 10. 1996 - História Leteckých opravovní v Trenčíne, prednášať bude I. Chrenka, pplk. v.v.
- 14. 11. 1996 - Zalietavanie lietadiel v Líbyi - prednášať bude pplk. Jozef Šimon.

Prednášky sa uskutočnia v klubovni č. 328 v Dome armády v Trenčíne s plánovaným začiatkom o 16.30 hod. (ký)

Prednášky pre numizmatikov

Plán prednášok Slovenskej numizmatickej spoločnosti, pobočka Trenčín:

- 26.9.1996 - Tajomstvo Žofie Bošniakovej z Tepličky - prednáša Dr. Jozef Kočiš, CSc.
- 24.10.1996 - Dr. Vojtech Čelko, numizmatik, filatelista (pri príležitosti nedožitých 80 rokov) - prednášať bude Jozef Korený.
- 28.11.1996 - História Leteckých opravovní Trenčín -

prednášať bude I. Chrenka, pplk. v.v.

Prednášky sa uskutočnia v Dome armády v zasadačke č. 301 na II. poschodí v čase od 16.00 do 17.30 hod. (ký)

Balón až v októbri ?

V rámci podujatí Výstavy návrhov detí a mládeže na poštové známky v Detve, mal sa 29. 6. 1996 uskutočniť let balónu so zásielkami (Zberateľ '96 č.5, str.10). Ako sme sa od organizátorov výstavy dozvedeli, let sa pre niektoré problémy administratívneho charakteru v plánovanom termíne neuskutočnil a bol preložený na neskorší termín. Predpokladaný termín: Začiatok októbra.

Držíme palce, aby sa let vydaril!

Redakcia

Jubileum Sekcie slovenských a českých známok

V tomto roku je tomu desať rokov, kedy bola pri Zväze maďarských filatelistov založená Sekcia zberateľov československých - dnes slovenských a českých - poštových známok.

Za desať rokov sekcia odviedla veľmi veľký kus práce na poli propagácie československej i slovenskej poštovej známky a filatelie. Bulletin *Informátor*, ktorý od svojho založenia sekcia vydáva, prináša

svojím členom veľmi mnoho podrobných a fundovaných informácií o všetkom, čo sa u nás vo filatelii deje i o aktivitách samotnej sekcie.

Pri príležitosti jubilea predsedsa a duša celej sekcie, dr. Dezső Soóky poslal pozdravný list riadnym i čestným členom sekcie, ako i spolupracovníkom, ktorí sú sekcií nápomocní. S listom boli poslané i malé pamätné hárčeky pripomínajúce toto jubileum v maďarsko-slovenskej mutácii so známku Hradčany uprostred.

Desiate výročie sekcie pbude pripomínať aj pečiatka, ktorú používala pošta Budapešť 8 dňa 21.6.1996. Mala text „10 rokov slovenskej a českej sekcie MABÉOSZ-u 1986-1996“. Obrazovú časť tvorila kompozícia slovenského dvojkríža a českého lva. -vkn-

Sekcii a jej predsedovi k jubileu srdečne blahozeláme a prajeme mnoho tvorivých síl do ďalších rokov. Redakcia

Doplnený emisný plán ČR na rok 1996

Emisný plán poštových známok Českej republiky na rok 1996 bol rozšírený o známku v

nominálnej hodnote 6 Kč, ktorú Česká pošta vydá 5. októbra 1996 pri príležitosti 60. narodenín prezidenta Václava Havla. Znáмка má byť vydaná v hárčkovej úprave. -vkn-

Členské SČF bude 80 korún

Predsedníctvo Zväzu českých filatelistov (SČF) na svojom 2. zasadaní prerokovalo a schválilo výšku členskej príspevku na rok 1997 vo výške 80 korún.

Zvýšenie príspevku z doterajších 50 korún si vyžaduje zabezpečenie vydavateľskej činnosti zväzu, činnosť odborných spoločností, činnosť krúžkov mladých filatelistov, dopĺňovanie vzárovej knižnice a ďalšie náklady spojené s chodom organizácie. „Výška doterajšieho členskej príspevku vzbudzuje u našich partnerov len zhovievavý úsmev“ - konštatovalo sa na predsedníctve.

Novinkou je zrušenie úfavy na platení členskej príspevku členmi staršími 70 rokov, ktorej zrušenie iniciovali niektorí starší členovia. Len pre zaujímavosť poznamenávame, že ZSF toto zvýhodnenie dôchodcov nad 70 rokov pred nedávnom opäť obnovilo. Bude zaujímavé sledovať, či skôr zmení svoje rozhodnutie SČF alebo ZSF? -vkn-

BURZY

Prehľad o pravidelne konaných výmenných schôdzkach na Slovensku s uvedením zberateľského odboru, miesta a času ich konania (informácie uverejňujeme **bezplatne** - využite ich na propagáciu Vašich podujatí!):

BRATISLAVA

- FILATELIA, FILOKARTIA □ Kaviareň *OLYMPIA*, Kollárovo námestie □ Každú nedeľu od 8 do 12 h

- NUMIZMATIKA, NOTAFILIA □ *POSÁDKOVÝ DOM ARMÁDY*, Štúrova ulica □ Každú nedeľu od 8 do 12 h
- TELEFÓNNE KARTY □ Reštaurácia hotela *DUKLA*, Dullovo námestie □ Každú stredu od 16 do 18 h

KEŽMAROK

- FILATELIA □ *DOM DETÍ A MLÁDEŽE*, Starý trh č. 25 □ Každú prvú nedeľu v mesiaci od 10 h

KOŠICE

- FILATELIA □ *DOM ARMÁDY*, Masarykova ulica □ Každú nedeľu od 8 do 12 h
- NUMIZMATIKA, NOTAFILIA □ *VÝCHODOSLOVENSKÉ MÚZEUM*, Hviezdoslavova 3 □ Každú nedeľu od 9 do 12 hod.

LEVICE

- FILATELIA □ *CK JUNIOR*, Sládkovičova ulica □ Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9.³⁰ do 12 h

NITRA

- FILATELIA, FILOKARTIA □ *DOMINO*, Štefánikova trieda □ Každú prvú nedeľu v mesiaci od 8 do 12 h

PIEŠŤANY

- FILATELIA □ Centrum voľného času *AHOJ*, Teplická 83 (oproti Vojenskému kúpeľnému ústavu) □ Každú nedeľu od 8.³⁰ do 11.³⁰ h

POPRAĐ

- FILATELIA □ *Hotel SATEL* □ Každú prvú a tretiu stredu v mesiaci od 17 h

PREŠOV

- FILATELIA □ *ČIERNY OROL* (PKO), Hlavná ulica č. 50/a, I. poschodie (miestnosť nad vchodom) □ Každú nedeľu (okrem sviatkov a prázdnin) od 10 do 12 h

PRIEVIDZA

- FILATELIA □ Kaviareň hotela *MAGURA* □ Každú nedeľu

lu (okrem sviatkov) od 8 do 10.³⁰ hod.

RUŽOMBEROK

- **FILATELIA** □ Liptovské múzeum □ Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (v I. a IV. štvrtroku od 17 hod, v II. a III. štvrtroku od 18 hod). V júli prvý štvrtok, schôdzky v auguste sa nekonajú.
- **NUMIZMATIKA** □ Liptovské múzeum □ Každú poslednú nedeľu v mesiaci od 9 hod. (v mesiaci júl sa burza nekoná, v decembri tohto roku bude už 15-ho).

TRENČÍN

- **FILATELIA** □ **KULTÚRNE STREDISKO**, Dlhé hony □ Každú nedeľu od 9 do 12 h
- **FILATELIA**, **NUMIZMATIKA** □ **DOM ARMÁDY** □ Každú druhú sobotu v mesiaci od 7 do 12 hod.

TRNAVA

- **FILATELIA** □ **DOM KATOLICKEJ JEDNOTY SLOVENSKA**, Novosadská 4 □ Každú prvý utorok v mesiaci od 16 do 18 h

MEDZINÁRODNÁ BURZA V BRATISLAVE

Dňa 28. septembra 1996 sa uskutoční v Bratislave, v spoločenskej miestnosti internátu Mladá garda, Račianska 103, Medzinárodná filatelistická burza. Burza bude trvať od 7.30 do 13 hod., bufet bude k dispozícii. (dp)

Pozvanie do Dubnice

Koncom augusta v Dubnici nad Váhom sa budú používať nové príležitostné pečiatky. Prvá 24.8.1996 k 55. výročiu založenia boxerského klubu (od 14 do 18 hod. sa bude používať v športovej hale vedľa futbalové-

ho štadióna), druhá 30.8.1996 k 3. dubnickému folklórnemu festivalu (od 14 do 18 hod. sa bude používať v Dome kultúry).

K obom podujatiom dubnický klub filatelistov pripravuje prílohu na obálkach a poštových lístkoch. Počas festivalu (30.8. až 1.9.1996) budú vystavovať svoje zbierky so športovým a olympijským námetom.

V nedeľu 1. septembra 1996 od 8.30 do 13 hod. sa bude konať Celoštátna filatelistická výmenná schôdzka. -mp-

Tradičná celoslovenská
filatelistická burza

v **TRENČÍNE**

22. septembra 1996

v Kultúrnom stredisku
Dlhé Hony

Celoštátna burzy v Brne

Klub filatelistov 06-22 v Brne organizuje celoštátnu filatelistickú burzu v dňoch 21. septembra a 9. novembra 1996 v *Dělnickem domě Juliánov*, Jamborova 65, Brno, vždy od 7.30 do 13 hod. (vkn)

Burzy v Rakúsku

Pohľadnice, TK, filatelia

- 8.9.1996 GRAZ, Grazer Messe Halle 1, Messeplatz 1, 9-15 hod. (inf.: 0316 - 463 641)
- 22.9.1996 MELK Linzerstrasse 3-5, 9-15 hod. (inf.: 02752 / 4680 alebo 0663 / 802 038)
- 29.9.1996 WIEN, Haus der Begegnung, Königseggasse (inf.: O. Holl, tel. 256 3528)
- 6.10.1996 WIEN (TK a figurky z Kinder vajíčok), Linzerstrasse 297, 10-14 hod. (inf.: 0222 / 596 4812)
- 20.10.1996 SALZBURG, Kinosaal Lend beim Handwirt, 9-16 hod. (inf.: 06416 - 468, kl.6155)

- 20.10.1996 WIEN-PRÁTER, Messe-Congress centrum, v čase od 9 do 14 hod.
- 26.10.1996 INNSBRUCK, Kassentalle, Maximilianstrasse 2, 9-16 hod. (inf.: A. Schärmer, Postfach 10, 6010 Innsbruck)

VÝSTAVY

SLOVENSKÍ FILATELISTI V ATLANTE

Počas XXVI. letných olympijských hier bude sa v Atlante konať i Svetová filatelistická výstava exponátov s olympijskou a športovou tematikou *OLYMPHILEX '96 ATLANTA*. Na výstave, ktorá sa koná od 19. júla do 3. augusta 1996, budú Slovensko reprezentovať exponáty Vojtecha Jankoviča *Cyklistika*, Dr. Petra Ousúskeho *Prie slávu športu*, Ervina Smažáka *Hádzaná* a Františka Sopku *Olympia a jej hry*. -es-

PRAGA '98 BUDE !

Ako sme sa mohli dočítať vo filatelickej tlačí, SČF prehodnotil možnosti usporiadania SVETOVEJ VÝSTAVY POŠTOVÝCH ZNÁMOK PRAGA 1998 a zmenil svoje predchádzajúce stanovisko v prospech usporiadania výstavy. A tak v dňoch 10. až 13. septembra 1998 v pries-toroch Veľtržného paláca budú rytmus života udávať poštové známky a filatelistické exponáty. Výstavou chcú organizátori pripomenúť aj 60. výročie prvej Medzinárodnej výstavy poštových známok PRAGA 1938.

Rozhodnutie na usporiadanie svetovej výstavy by malo mobilizovať činnosť zberateľov, osobitne tých, ktorí sa budú uchádzať o vystavovanie. Kto si po-

trebuje skvalitniť zbierku, získať kvalifikáciu, nech začne na tom pracovať hneď. Lebo možno rátať s veľkou konkurenciou a vysokými kritériami - a stratný čas sa nedá dobehnúť. -vkn-

HUNGARIA 1100- BUDAPEST '96

Termín konania Medzinárodnej výstavy poštových známok v Budapešti sa nezadržateľne blíži - uskutoční sa v dňoch 12. až 18. augusta 1996. Nad výstavou prevzal záštitu prezident Maďarskej republiky Á. Göncz.

Veríme, že príležitosť na vzhliadnutie výstavy a účasti na sprievodných akciách počas výstavy využijú aj mnohí zberatelia zo Slovenska. -vkn-

VÝSTAVY POŠTOVÉHO MÚZEA PRAHA

■ V Poštovom múzeu v Prahe od 12. júna do 15. septembra 1996 je otvorená výstava s názvom „Poštové známky Českej republiky - technika oceľotlače z plochých dosiek.“

■ Od 4. do 29. septembra bude mať výstavu rytec Miloš

Ondráček pod názvom „Rytiny a poštové známky. V múzeu bude zriadená poštová priehradka dňa 7.9.1996 od 10 do 16 hod. a v ten istý deň bude autogramiáda od 10 do 12 hod. (vkn)

Výstava v Roudnici nad Labem

V dňoch 26. až 28. októbra 1996 sa bude v Roudnici nad Labem, v Kultúrnom a spoločenskom stredisku na Husovom námestí, konať odborová filatelistická výstava so zameraním na knižličkové vydania známok ČSR I.

Účasť na výstave prisľúbili poprední českí vystavovatelia. V rámci výstavy sa budú konať odborné semináre a prednášky. -vkn-

AUTOGRAMIÁDY F.HORNIKA

V rámci autorskej výstavy výtvarníka Františka Horniaka v Nitrianskom múzeu sa uskutočnili dve autogramiády: Dňa 29. júna 1996 pri Kostolíku v Drážovciach a 4. júla 1996 v Nitre na Zobore. K oboom autogramiádam sa používali príležitostné poštové pečiatky, ktoré spolu s výstavnou pečaťou tvoria trojicu pečiatok s príbuzným námetom. -vkn-

Variácie výtvarných návrhov pečiatok pre výstavu F. Horniaka v Nitre. Posledný variant bol realizovaný

NAVŠTÍVTE PREDAJNE ALBUM

POŠTOVÉ ZNÁMKY A
CELINY, MINCE,
BANKOVKY, TELEFÓNNE
KARTY, POHL'ADNICE...

811 08 Bratislava,
Lazaretská 11,
tel.: 07/367 411

931 02 Bratislava,
Račianska 17,
tel.: 07/250 149

Po - pia 10 - 18 h

NAJVZÁČNEJŠIA ZNÁMKA S PRETLAČOU SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939

Základná séria poštových známok s pretlačou *SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939* obsahuje 22 známok v hodnotách 5 h až 10 Kč. Hodnota 3.50 Kč (Slavkov) bola úradne vydaná s pretlačou v červenej, rep. modrej farbe. Vzácne sa objavuje 50 h známka (Košice, katedrála sv. Alžbety) s modrou pretlačou *SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939*, ktorá nie je registrovaná vo väčšine katalógov. Prečo? Záhľadné sú okolnosti pôvodu tejto známky, ako aj skutočnosť, že sa známka objavila aj na celistvosti. Pokúsim sa čitateľom načrtnúť niektoré súvislosti.

Vznik pretlače *SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939* sa opiera o zákon [1] o vzniku nového štátneho útvaru na území Slovenska 14. marca 1939. Úradný list RPAT v Bratislave neoznámil vydanie známok s pretlačou. Dátumy vydania pretlačových známok, publikované v odbornej tlači, sú výsledkom empirického poznania. Ptačovský [2] píše, že hodnoty 5 h až 1 Kč boli vydané v období od 21. marca 1939 (50 h, Štefánik) do 8. apríla 1939 (50 h, Beneš). Hodnoty 1.20 až 3.50 Kč boli vydané 24. marca 1939. Hodnota 3.50 Kč s modrou pretlačou bola vydaná 1. apríla 1939 [3]. Štúdie [4, 5] informujú o spôsobe pretlače hodnoty 3.50 Kč. Vysoké hodnoty (4 až 10 Kč) boli vydané 29. marca 1939 [6].

Obr.1

Monografia [7] registruje aj úradne nevydané známky: 10 h znak a 40 h znak (modrá pretlač); 30 h znak a 40 h znak (červená pretlač); 50 h Štefánik, vydanie 1935 (červená pretlač); 60 h Tyrš, vydanie 1933 (červená pretlač); 50 h Beneš, vydanie 1935 (červená pretlač); 1 Kč Masaryk (červená pretlač). Autor [8] odsudzuje existenciu niektorých známok: 10 h znak a 40 h znak (modrá pretlač), 1 Kč Masaryk (červená pretlač) a 3.50 Kč (červená alebo modrá prevrátená pretlač). Práce [2 až 11] mlčia o existencii známky 50 h (Košice) s modrou pretlačou *SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939* (obr.1). Je to náhoda alebo úmysel?

Existencia pretlače na známke 50 h (Košice) bola potvrdená na stránkach odbornej tlače až v roku 1940. Príspevok [12] upozorňuje bez vysvetlenia, že pretlač na známke 50 h (Košice) je súkromný výrobok. Príspevok súčasne zaznamená existenciu pretlače na známke 50 h (Štefánik, vydanie

1935). Redakčný materiál [13] vysvetľuje vznik niektorých pretlačí ako dôsledok nedostatčného dozoru v tlačiarňach *Slovenská Grafia* v Bratislave. Takto vysvetľuje pôvod pretlače na známkach 50h (Košice), 40 h (znak) a pôvod prevrátenej pretlače na hodnotách 3.50, 5 a 10 Kč (krajinky). Novotný [14 až 16] píše o pretlačí na známke 50 h (Košice):

„Okrem tu uvedených známok čís. 2 - 24 neboli nijaké iné výplatné hodnoty s pretlačou *SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939* úradne vydané.

Pretlače na známkach 50 h Košice, 40 h znak, K 1.- Česko-Slovensko atď., alebo pretlače iných farieb, než aké sú v tomto katalógu uvedené, sú private výroby.“

Nezávislý prameň [7] nepotvrdzuje existenciu pretlače na známke 1 K (Masaryk) s legendou *ČESKO-SLOVENSKO*. Táto známka bola vydaná 13. apríla 1939 a platila iba v protektoráte Čechy a Morava. Novotný [14 až 16] pravdepodobne myslí na známku 1 Kč

(Masaryk) s legendou ČESKOSLOVENSKO, ktorá sa objavuje s červenou pretlačou ako úradne nevydaná známka.

Analýza informácií o existencii pretlače na známke 50 h (Košice) poskytuje zaujímavé poznatky. Monografia [7] mlčí o existencii známky. Príspevky [12, 13] a katalógy L. Novotného [14 až 16] ostro odsudzujú existenciu známky. Prečo? Pozoruhodné je konštatovanie, že pramene [12 až 16] nezaznamenali farbu pretlače. Katalóg [17] mlčí o existencii známky a ďalší katalóg [18] ju zaraďuje do skupiny súkromných výrobkov. V súčasnosti známku s pretlačou katalóg [19] neregistruje a dva katalógy [20, 21] zaznamenali existenciu známky 50 h (Košice) s pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939.

Obr.2

50h (Košice) s modrou pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939 je chybnou tlačou, ktorá bola v predaji na pošte Bratislava 1 v apríli 1939. Ak je táto hypotéza správna, známka má analógiu s pretlačou DOPLATIT 50 / 50. Nikto nepochybuje o omyle pri pretlačí doplatného provizória z roku 1927 a jeho výskyte na pošte Praha 14. Znáмка je katalogizovaná s vysokým cenovým záznamom. Je známka 50 h (Košice, katedrála sv. Alžbety) s modrou pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939 chybnou pretlačou alebo nevydanou známku? Pokúsím sa analyzovať okolnosti pravdepodobného vzniku tejto pretlače.

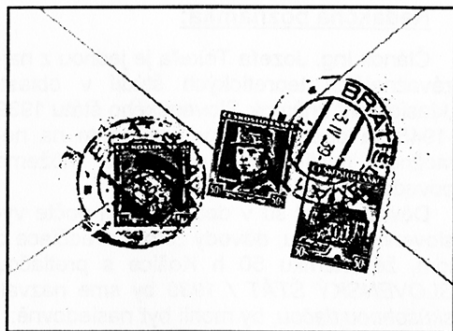
Každé pretlačové vydanie správa určitý počet nevydaných známok. Pripomínam množstvo nevydaných známok s pretlačou PČ 1919. Porovnateľný prípad je vznik chybnej pretlače PČ 1919 na známke v hodnote 20 f (vydanie Ženci) s nápisom MAGYAR POSTA. Skutočnosť, že bola pretlačená neplatná známka hovorí v neprospech známky s pretlačou PČ 1919. Napriek tejto skutočnosti známka 20 f (MAGYAR POSTA) s pretlačou PČ 1919 nepatrí do skupiny nevydaných známok a je zaradená medzi veľmi vzácnymi známky medzivojnovej ČSR.

Áká mohla byť situácia v tlačiarňach Slovenská Grafia v marci 1939? V prvej polovici marca 1939 boli tlačené známky (50 h, 1 K) s portrétom A. Hlinku s označením ČESKOSLOVENSKO / SLOVENSKÁ POŠTA. V druhej polovici marca 1939 vrcholí príprava pretlače SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939. Modrou farbou sú pretlačané niektoré známky s motívom krajínok (hodnoty 1.20, 1.50, 1.60 Kč, resp. 3.50 Kč). Jeden hárok (100 ks) známky 50 h (Košice, katedrála sv. Alžbety) sa vyskytne medzi pretláčanými známkami. Platná známka

Na aukcii firmy ALBUM [22] sa objavila celistvosť odoslaná 3. apríla 1939 z Bratislavy do Nymburku v protektoráte Čechy a Morava. Obyčajná zásielka bola vyplatená známkami 1 Kč (TGM), 50 h (Štefánik) a 50 h (Košice) s pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939 (obr.3). Aké nové informácie poskytuje nálež tejto celistvosti?

Pozoruhodný je dátum odtlačku dennej pečiatky pošty Bratislava 1: Desiaty deň po vydaní nízkych hodnôt (1.20, 1.50 a 1.60 Kč; krajinky) a tretí deň (!) po vydaní hodnoty 3.50 Kč (Slavkov) s modrou pretlačou. V tomto čase nikto nevedel, aké hodnoty a v akom náklade boli, prípadne budú, úradne vydané. Nikto netušil, že platnosť pretlačových známok s motívmi krajínok skončí už 17. apríla 1939. Isté je, že odosielateľ nepripisoval známke zberateľskú vzácnosť, čo nepriamo potvrdzuje zaujímavá skutočnosť: Odosielateľ nevyužil možnosť odoslať zásielku do zahraničia ako doporučenú zásielku. Nálež celistvosti je významným argumentom pre pracovnú hypotézu, že známka

má tmavozelenú farbu. Hodnota 1.60 Kč (Kutná Hora) má olivovozelenú a hodnota 2 Kč (Zvíkov) má machovozelenú farbu. Tieto okolnosti, nedostatok času a preťaženie tlačiarne sú prijateľnými dôvodmi pre možnosť vzniku chybných pretlačov. Rané použitie pretlačenej známky 3. apríla 1939 na pošte Bratislava 1 (hlavná pošta) podporuje hypotézu, že známka unikla pozornosti pri pretláčaní. Vznikla chybná pretlač, ktorá unikla aj pozornosti zberateľov.

Obr.3

Upozorňujem na dôležitú skutočnosť, že nepoznáam celistvosť so známku NV 1, NV 3 alebo NV 7 (tab.1). Na fotografii (obr.2) je rekonštrukcia pôvodného štvorbloku (žiaľ, v súčasnosti je rozdelený) známky 50 h (Košice) s modrou pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939. Štvorblok (1.ZP, 2.ZP, 11.ZP a 12.ZP) identifikuje typická dosková chyba pretlač (12. ZP). Znáмка použitá na celistvosti [21, 22] má úzky dolný okraj, ktorý je typický pre väčší hárok (100 ks). Tieto skutočnosti naznačujú, že pravdepodobne bol pretlačený jediný hárok známky 50 h (Košice).

Monografia [7] neregistruje pretlač na tejto známke. Túto skutočnosť a rané použitie známky na celistvosti považujem za kľúčový dôkaz hypotézy, že ide o chybnú pretlač. Ak monografia z pera H. Kaufmanna neregistruje v roku 1939 (!) existenciu modrej pretlače SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939 na známke 50 h (Košice, katedrála sv. Alžbety), musí existovať odpoveď na otázku: Prečo? Pretože jej autor nevedel o existencii pretlačenej známky. Je symptomatické, že monografia [7] zaznamenala existenciu niekoľkých úradne nevydaných známk, vrátane známky 1 Kč (Masaryk) s legendou ČESKOSLOVENSKO s červenou pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939. Celistvosť s dvoj páskou známky PNV 7 bola odoslaná z pošty Bratislava 1 až v júni 1939. Neskorý dátum odtlačku poštovej pečiatky podporuje stanovisko o účelovom použití nevydanej známky s prevrätou pretlačou.

Tab.1 Nevydané známky s pretlačou Slovenský štát / 1939

Znáмка, hodnota	Návrh označenia	Farba pretlače	Poznámka Platnosť známky	Literatúra	Katalógové číslo (ČS)
Znak, 10 h	NV 1	m		7, 8	249
Znak, 30 h	NV 2	čv		7, 8, 19, 21	252
Znak, 40 h	NV 3 a/ NV 3 b/	čv m	15.3.1937 a/	7, 8, 21 7	253
Tyrš, 60 h	NV 4	čv	15.3.1937 a/	7	272
Štefánik, 50 h	NV 5	čv		7, 12	291
Beneš, 50 h	NV 6	čv	15.2.1937 a/	7	301
Masaryk, 1 Kč	NV 7	čv		7, 8, 21	303
Košice, 50 h	PNV 7	čv	Prevrátená pretlač	21	345
	NV 8	m	Chybná pretlač b/	12-16, 20-22	

Vysvetlivky:

a/ - pretlač na neplatnej známke

b/ - chybná pretlač, známku odporúčam vyradiť zo skupiny nevydaných známk

Na základe zistených skutočností odporúčam posudzovať známku 50 h (Košice, katedrála sv. Alžbety) s modrou pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939 ako chybnú pretlač.

Ďakujem Dr. S. Šabláturovi a Dr. B. Synekovi za poskytnutie dokladového materiálu.

Doc.Ing.Jozef Tekeľ, CSc.

Literatúra:

- [1] Slovenský zákonník (Sl.z.), č.1, čiastka 1, 14. marec 1939
- [2] Ptačovský, K., Slovenský filatelista, 1, č. 1, 1939, s.6-8
- [3] Ptačovský, K., tamže, 1, č.2, 1939, s.3-4
- [4] Ptačovský, K., tamže, 1, č.3, 1939, s.3-4
- [5] red., tamže, 2, č.9, 1940, s.147
- [6] Ptačovský, K., tamže, 2, č.1, 1940, s.5
- [7] Kaufmann, H., Monographie der Briefmarken mit dem Aufdruck Slovenský štát /1939, GRAFIK, Bratislava 1939, s.23-24, 63-68
- [8] red., Slovenský filatelista, 2, č.1, 1940, s.5
- [9] Novotný, L., Katalóg slovenských pošt. známok (1939), UNIVERSUM, Bratislava 1939, s.17-21
- [10] Novotný, L., Katalóg...(1940), UNIVERSUM, Bratislava 1940, s.18-26
- [11] Novotný, L., Katalóg...(1941), UNIVERSUM, Bratislava 1941, s.18-28
- [12] red., Slovenský filatelista, 2, č.12, 1940, s.202
- [13] red., tamže, 3, č.6, 1941, s.95-96
- [14] Novotný, L., Špeciálny katalóg slovenských poštových známok (1942), UNIVERSUM, Bratislava 1942, s.17-28
- [15] Novotný, L., Špeciálny katalóg...(1943), UNIVERSUM, Bratislava 1943, s.18-29
- [16] Novotný, L., Špeciálny katalóg...(1944), UNIVERSUM, Bratislava 1944, s.18-27
- [17] Novotný, L., Slovensko / Nové Československo, UNIVERSUM, Bratislava 1946, s.14-22
- [18] Novotný, L., Speciální katalog (1949), 3. část, Slovensko 1939-1945, UNIVERSUM, Bratislava 1949, s.11
- [19] MICHEL, Europa - Katalog /Ost) 1995/96, s.905
- [20] Katalóg Protektorát Čechy a Morava, Slovenský štát, Sudety, Filatelie TROJAN, Praha 1995, s.138 -141
- [21] Katalóg Slovensko 1939-1945, 1993-1995, ZSF, Bratislava 1995, s.5-9
- [22] Katalóg 6.medzinárodnej filatelistickej aukcie fir-my ALBUM, Bratislava 1995, pol.č.97 (foto s.27)

Redakčná poznámka:

Článok Ing. Jozefa Tekeľa je jednou z najzávažnejších teoretických štúdií v oblasti „klasických“ známok Slovenského štátu 1939 -1945 za posledné roky (vzhľadom na nemožnosť publikovania poznatkov, môžeme povedať za posledné desaťročia).

Dôvody „pre“ sú v dostatočnom počte vyslovené v článku, dôvody „proti“ svedčiacie o tom, že známku 50 h Košice s pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT / 1939 by sme nazvali *skúšobnou tlačou*, by mohli byť nasledovné:

1) Pokiaľ by išlo o zámenu 50 h zelenej známky Košice s 2 Kč zelená Zvíkov (čo by podporovalo teóriu farebnej zámény), bola by táto známka pravdepodobne opatrená červenou pretlačou.

2) Dosiaľ jediné známe použitie známky bolo na pošte Bratislava 1. Pokiaľ by išlo o „nezámerné“ použitie, ušlo by to pozornosti bratislavským filatelistom, ktorí údajne v tom čase „jedničku okupovali“?

3) Nie je pravdepodobnejšia hypotéza, že Košice (ako slovenský námet) boli skúšané pre pretlač, ale z dôvodov možnosti zámény so známami 2 Kč Zvíkov, resp. z dôvodu nesúladu farby pretlače a známky, neboli vydané ?

4) Z praxe dnes už vieme, že takmer všetci vtedajší publicisti sa zaoberali aj obchodovaním so známami, a tak ich informácie mohli byť čiastočne tendenčné. „Opomenutie“ niektoej, hoci známej skúšobnej tlače mohlo byť aj dôsledkom nedostatku známky „na sklade“ u toho-ktorého publicistu.

5) Hypotézu skúšobnej tlače by mohla podporiť aj skutočnosť, že nejestvuje prítlač na 50 h Plzeň (Pof.3) napr. z dôvodov nehodiaceho sa námetu, prípadne ležatého formátu známky.

Tak či tak, ide o veľmi zaujímavú otázku z oblasti zbierania slovenských poštových známok. Jej definitívne zodpovedanie bude závisieť zrejme od spolupráce a výskumu viacerých zberateľov.

Redakcia

R. CH. DARWIN NA GALAPÁGOCH

Zaoberať sa námetmi flóry a fauny vo filatelii nejde bez povšimnutia prírodovedných veľikánov - vedcov ako napríklad britského prírodovedca *Roberta Charlesa Darwina* (1809 -1882), autora učenia o pôvode druhov a modernej biológie vôbec.

Jeho portrét je zobrazený na viacerých poštových známkach: Poľsko 1132, Rumunsko 1765, ZSSR 2159, ČSSR 1162, NDR 631 (všetko č. kat. Michel), Ecuádor 335, Tuvalu 58 (obe č.kat. Yvert) atď. V roku 1982 si Veľká Británia a aj iné krajiny pripomenuli jednak sté výročie jeho úmrtia a jednak 150. výročie jeho cesty okolo sveta. Pri tejto príležitosti v roku 1982 Veľká Británia vydala sériu poštových známok (Mi. 906-909, po oboch stranách portrétov Ch. Darwina sú umiestnené galapágske živočíšne druhy), známku vydala aj Svätá Helena (Mi.359) a ďalšie poštové správy.

Keď sa Darwin v roku 1831 vydával na svoju výskumnú cestu okolo sveta, nazval to svojim druhým narodením. Teória, ktorú potom zo svojich pozorovaní vyvodil, sa stala „druhým stvorením sveta“.

Pochopiteľne, v tomto článku sa nedá vyčerpať život a

dielo takého vedeckého veľikána, ako je R. Ch. Darwin, ale zastavme sa na súostroví Galapágy (Yv. Ecuádor: 332, 337, 617, 971, 984, let.309-10, 675-6, H 42), ktoré boli dôležitou zástavkou cesty okolo sveta a mali rozhodujúci význam pri formovaní jeho vývojovej teórie.

V roku 1535 zaviala španielska vlajka (objavitel' Tomas de Berlanga) nad skupinou 17 hlavných ostrovov a niekoľko desiatok ostrovčekov vo vodách Tichého oceána, 900 km od americkej pevniny. Súostrovie vulkanického pôvodu nemalo ľudských obyvateľov, námorníkov však prekvapilo množstvo obrovských korytnačiek popásajúcich sa na chudobnej vegetácii. Ako inak, novoobjavené územie španielskej koruny pomenovali po nich **Korytnačie ostrovy**, t.j. **Galápagos**.

Súostrovie malo dlhý čas jedno cenné prívliegium. Objavitel' ich opísal tak odstrašujúco, že im zabezpečil pokoj na poldruha storočia. Keď o tri storočia neskôr (1835) navštívil Ch. Darwin Galapágy, počet korytnačiek bol už omnoho nižší.

Originálna flóra a fauna urobili z Galapág za tisícročie „živé laboratórium“. Súostrovie sa stalo jedinečnou rezerváciou živočíšnych druhov, jedinečných na svete (korytnačky slonie, leguány morské a drsnohlavé, nelietajúce kormorány, uškatce, vzácne suly, pelikány atď) a za celej svojej existencie poskytovalo ochranu tomuto neobyčajnému prírodnému systému. Darwin tu načerpal impulzy pre prvé myšlienky o vývoji druhov.

Územie Galapág je výnimočným javom - nikdy, v nijakom období vývoja Zeme nebolo spojené s pevninou. Rastliny a živočíchy na ostrovoch pripomínajú do určitej miery faunu a flóru Južnej Ameriky, zároveň sa od nej v mnohom odlišujú. Čo je teda príčinou jednoty, zhodnosti a zároveň aj mnohotvárnosti tunajších živočíšnych druhov? Aby sa galapágske uškatce *Arctocephalus galapagoensis* (Ecuádor Yv.897) a *Zalophus wolfebaeki* (Ecuádor Yv.616, 895) dostali na sopečné ostrovy, museli od Antarktídy preplávať až osem tisíc kilometrov a nepochybne to bola veľká náhoda, keď sa prvé leguány morské *Amblyrhynchus cristatus* (Ecuádor Yv.618, Veľká Británia Mi.907) a leguány drsnohlavé *Conolophus subcristatus* (Ecuádor Yv.333, Veľká Británia Mi.907, austrálska celinová obálka z 21.10.1981) a suchozemské korytnačky slonie *Testudo elephantopus* (Ecu-

ádor Yv.334, 896, let.311, Veľká Británia Mi. 906) na plávajúcích kmeňoch stromov dostali k ostrovu.

Tak sa všetky tieto živočíšne druhy tisícročia vyvíjali v dokonale „uzavretej nádobe“, bez kontaktu s príbuznými druhmi. Tento dlhý vývoj v izolovanom prostredí mal za následok pozoruhodné zmeny. Galapágskym kormoránom nelietavým *Nannopterum harrisi* zakrpateli krídla a stratili schopnosť lietať, keď im nehrozilo nijaké nebezpečenstvo od prírodných nepriateľov. Z týchto veľkých vtákov sa na druhej strane stali výborní plavci. Obrovské korytnačky v nerušenom prostredí dosiahli monumentálne rozmery (vážia takmer 200 kg). V oblastiach, kde majú veľa nepriateľov, sú oveľa menšie (čo im umožňuje väčšiu pohyblivosť). Leguányorské sú potomkami suchozemských leguánov, ktoré aby prežili obdobie hladu, zapríčinené prílišným rozmnožením druhu, adaptovali sa na vodné prostredie a živja sa chaluhami.

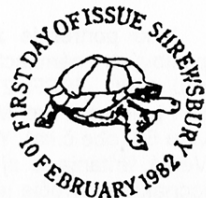

Na ostrovoch žijú ďalšie vzácné a jedinečné druhy avifauny: Suly (sula červenonohá Sula sula - Ecuádor Yv.967; sula modronohá Sula nebouxii - Ecuádor Yv.892-3, 966, 968; sula

modročelá Sula dactylatra - Ecuádor Yv. 966, 893), lastúmičiare (lastúmičiar americký *Haematopus palliatus* - Ecuádor Yv. 894), pinky (pinka veľkozobá *Geospiza magnirostris* - Veľká Británia Mi.908; pinka *Cactospiza pallida* - Veľká Británia Mi. 908), galapágsky tučniak teplomilný *Spheniscus mendiculus* - Komory Mi. 337, galapágsky albatros tenkozobý *Diomedea irrorata* atď.

Darwin na Galapágoch pozoroval nielen mnohotvárnosť medzi druhmi v porovnaní s inými geografickými oblasťami, ale zistil, že sú aj rozdiely medzi jednotlivými druhmi žijúcimi na rozličných ostrovoch samotných Galapág. Napríklad zistil, že každý ostrov má svoj vlastný druh korytnačiek. Všetky formy boli veľmi príbuzné a zároveň i veľmi rozdielne. Živá príroda je akoby nevyčerpatelným zdrojom malých i veľkých rozdielov jednotlivých druhov živočíchov v dôsledku ich

schopnosti prispôsobovania sa prostrediu, v ktorom žili a na základe existenčného zápasu. Darwinova teória vysvetliła vznik a vývoj rastlinných a živočíšnych druhov vedecky, na základe prírodného výberu.

V dobách objaviteľov ostrovov (1535) žilo na Galapágoch 15 poddruhov korytnačiek sloních, z ktorých 10 obývalo rôzne ostrovy súostrovia, ostatných päť žilo na úbočiach piatich sopiek na najväčšom ostrove Izabela. Do polovice 19. storočia boli niektoré poddruhy úplne vyhubené masovým vybíjaním námorníkmi, ktorí sa tu zastavovali na doplnenie zásob „živými konzervami“, a svoju „prácu“ tiež urobili človekom na ostrovy zavlečené psy, svine, mačky a potkany, ktoré požierali korytnačkám vajčka a mláďatá, tiež aj kozy a osly, ktoré zasa korytnačkám spásali aj tak chudobné rastlinstvo. Človek na Galapágoch už narobil nenapraviteľné škody a ďalšie škody hrozili z nebezpečenstva rozvoja anarchistického spôsobu cestovného ruchu.

Ecuádor preto v roku 1959 vyhlásil celý archipel za národný park. Zároveň sa pod patronátom IUCN a UNESCO v San Cristobale založila Medzinárodná výskumná stanica *Ch. Darwina* (1961), poverená skúmať a chrániť vzácné živočíšne druhy a znova obnoviť ekologickú rovnováhu v tomto citlivom prírodnom systéme (pretač „Estación de Biología Marítima de Galápagos“ so znakom UNESCO 1961 na známkach Ecuádora: Yv.616-18, let. 309-11, 684-86, 390-92). Kladné výsledky 35-ročnej práce zoológov sa už dostavili. Desať poddruhov korytnačiek najvýznamnej-

ších obyvateľov Galapág bude žiť naďalej. Bez zásahov ekológov a ochranárov prírody by najmenej päť z nich už zmizlo z prírody. Ich zápas pokračuje ďalej.

V závere sa mi vynárajú pred očami naše (ale aj cudzie) námetové exponáty s názvami tém na titulných listoch ako napríklad - naša fauna, naša flóra, sladkovodné ryby, okrasné rastliny, poľovná zver, vodné živočíchy, úžitkové rastliny a pod. Pri štúdiu Ch. Darwina,

jeho života, doby a učenia a z toho vyplývajúci dopad na ostatné vedné odbory atď. priam sa ponúkajú na filatelistické spracovanie také originálne témy z oblasti prírody, aké námetová filatelia ešte nezaznamenala. Filatelistického (a to rôznorodého, i staršieho) materiálu je dosť. Čo tu chýba? Azda len odvaha!

Ing. Jozef Jelenčíak

LETECKÝ LIST Z BRATISLAVY DO RIO DE JANEIRA Z ROKU 1939

Páčia sa mi v Zberateľovi články, ktoré vyzývajú filatelistov zapojiť sa do súťaže o naj... Napríklad nedávna výzva: „Kto má korešpondenčný lístok s najstarším dátumom pečiatky?“ Keďže vlastným veľmi zaujímavý letecký list z obdobia Slovenského štátu, dostal som nápad vyhlásiť súťaž o letecký list z tohto obdobia s najvyššou frankatúrou. Pri tejto príležitosti navrhujem redakcii časopisu, aby zaviedli pravidelnú rubriku „**Súťaž o filatelistické naj... z poštovej histórie Slovenska**“. Konkrétne by táto súťaž mohla pomôcť k zostaveniu tarifných tabuliek leteckých zásielok za Slovenského štátu.

Vyobrazený doporučený letecký list bol podaný na pošte Bratislava 2 dňa 19.12. 1939 ako letecká zásielka adresovaná do Ria de Janeira. Odosielateľom bola určena

aj trasa prepravy a to cez Rím - čo pošta aj rešpektovala. Príchod zásielky a ďalšiu dopravu z Ríma dokumentuje poštová pečiatka s dátumom 21.12. 1939. List prišiel

do Ria de Janeira 26. decembra 1939, čo možno vyčítať z odtlačku poštovej pečiatky na zadnej strane zásielky. Bohužiaľ, nevieme, komu bol tento výnimočný list adresovaný. Adresát chcel zrejme ostať v anonymite, a tak, predtým ako list venoval nejakému známemu zberateľovi, svoje meno odstránil. Navyše, chýba aj horná chlopňa za zadnej strane obálky, takže aj odosielateľ zostal neznámy.

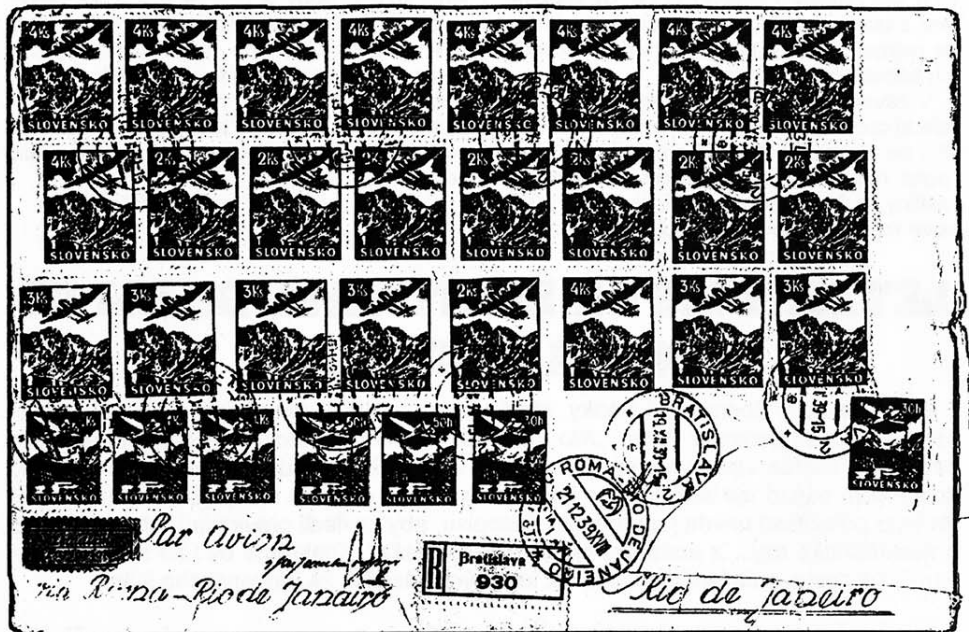
List je rozmerovo o niečo menší ako formát A 4 a pravdepodobne v ňom posielali nejaké úradné alebo firemné dokumenty. Preto bolo výplatné na tú dobu veľmi vysoké - 78,60 Ks. Vyfrankovaná je vo všetkých hodnotách 1. emisia leteckých známok Slovenského štátu, ktorá bola vydaná 20.11. 1939. Preto je frankatúra taká „bohatá“ a pestrá. Druhá emisia leteckých známok Slovenského štátu s vyššími nominálnymi hodnotami (5, 10 a 20 Ks) bola totiž vydaná až 30.11.1940.

V čase podania listu (do konca roku 1939) ešte platili pre letecké zásielky tarify z ČSR I, t.j. pre letecký list do Brazílie za každých 5 gramov 12,50 Kč, pre ostatné zásielky za každých 25 gr 12,50 Kč. Predmetný list bol teda zaradený do kategórie ostatných zásielok a jeho hmotnosť bola pravdepodobne 150 gramov.

Na záver by som chcel poďakovať za cenné rady skúseným odborníkom v oblasti aerofilatelie Viliamovi Kučerovi a Andrejovi Tekefovi.

Ivan Fojtík

Literatúra:

- 1 / Tekel, A.: Československé letecké známky z roku 1939 / Použitie v poštovej prevádzke, Filatelistické state ZSF č. 7, 1983.
- 2 / Synek, B.-Zika, M.: Katalóg slovenských poštových známok a celín, 1990.

Poznámka redakcie:

Po viacerých úvahách sa javí, že predsa len ide o filatelistickú zásielku (spôsob adjustácie zásielky), ktorá bola prázdna (do 30 gr), prefrankovaná o 1,10 Ks. Nemení to však nič na veci, že ide o veľmi zaujímavý dobový dokument.

Ide o „prípojnú poštu“ (z nemeckého *Anschlusspost*) zo Slovenska za prvému letu leteckej spoločnosti LATI (Linee Aeree Transcontinentali Italiane) Rím - Rio de Janeiro. Svedčí o tom text poštovej pečiatky v Ríme: 1° VOLO ROMA-RIO DE JANEIRO / 21.12.39.XVIII / VIA LATI. Text pečiatky dopĺňa štylizovaná kresba vtáka, zrejme emblém leteckej spoločnosti. Prichodzia pečiatka v Riu prepravu potvrdzuje. Letecká spoločnosť LATI v rokoch 1939-1941 prevádzkovala leteckú dopravu do Južnej Ameriky.

Dá sa takmer s istotou tvrdiť, že odosiateľom bol aerofilatelist, ktorý o tomto prvom lete mal informáciu a vedel aj akým spôsobom

treba k nemu poslať zásielku. Veľkú obálku volil zrejme len preto, aby mal dosť miesta na vylepenie známok. Z aerofilatelistického hľadiska ide o výnimočnú leteckú celistvosť.

K vyhodnoteniu našej súťaže, resp. navrhovanému „pokračovaniu“ sa vrátíme v budúcom čísle.

„NAJKRAJŠIA...“ S ODCHÝLKAMI TLAČE

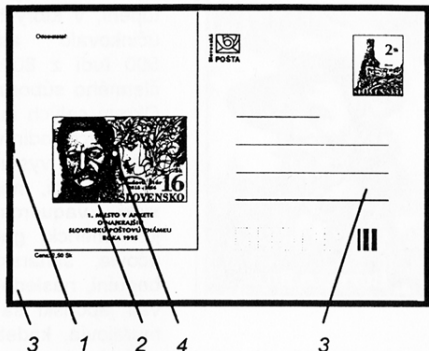
Dňa 15. apríla 1996 vydala Slovenská pošta, š.p., poštový lístok Devín (CDV 6/b - tlačiareň PROMPT, mikrotext v druhej čiare adresnej časti) s prítlačou. Tvorí ju reprodukcia najkrajšej slovenskej poštovej známky roku 1995 „Ludovít Štúr“ v žltom farbe a text: 1.MIESTO V ANKETE O NAJKRAJŠIU SLOVENSKÚ POŠTOVÚ ZNÁMKU ROKA 1995. Pri skúmaní lístka som objavil nasledovné, pravidelne sa opakujúce odchýlky tlače:

1 ■ Posun tlače obrazu prítlače o 5 mm doprava, na ľavej strane 1 mm široký a 6 mm dlhý hnedý pásik a 1 mm široký a 7 mm dlhý

žltohnedý pásik, nachádzajúci sa 3 mm pod hnedým pásom (1).

2 ■ Hnedá čiarka pod rámečkom známky, pod portrétom Ľ. Štúra (2).

3 ■ Dve vodorovné hnedé, 2 mm dlhé čiary na ľavej strane pod rámečkom vyhradenej plochy pre služobné poznámky a nálepky pošty, hnedá škvma nad poslednou čiarou adresnej časti (3).

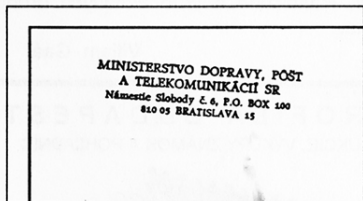

4 ■ Biely krúžok vo vlasoch Ľ. Štúra, oproti nosu dievčiny (4).

Vzhľadom na to, že sa vyskytuje celý rad čiarok a bodiek hnedej farby na rôznych miestach, uviedol som len tie najvýraznejšie a pravidelne sa opakujúce odchýlky, ktoré vznikli pri tlači prítače. V prípade nálezu ďalších podobných objavov, prípadne aj väčších (napr. vynechanú farbu), oznámte to prosím na adresu redakcie.

Branislav Parajka

POSUNUTÁ TLAČ NA OBÁLKE

Na i tak dosť hľadanej prvej slovenskej služobnej celinovej obálke 8 Sk *Štátny znak* sme objavili výrobnú chybu: Posun tlače adresy ministerstva v ľavom hornom rohu. Adresa je mierne pootočená doprava, pričom známka je natlačená rovno, bez posunu a pootočenia.

Okrem iného táto skutočnosť nasvedčuje, že hoci farba známky a textu je rovnaká, tlač zrejme prebiehala na dvakrát - osobitne známky a osobitne adresy.

Redakcia

MINISTERSKÁ NOVOROČENKA 1995

Novoročenka, ktorú s blahoželaním Nového roku 1995 zasielal minister dopravy, spojov a verejných prác Slovenskej republiky *Alexander Rezeš*, má rozmery 10,5 x 21 cm (po zložení).

Titulná strana (na výšku) zobrazuje kresebnú časť FDC fialovočervenej farby, ktorá je podľa rytiny a výtvarného návrhu akad. maliara Martina Činovského. Predstavuje výrez z maľby na skle *Útek sv. rodiny do Egypta*.

Vnútoraná časť novoročenky obsahuje text *PF 1995 a Šťastný nový rok v šiestich jazykoch*. Na tretej strane je na fialovom podklade nalepená príležitostná poštová známka S 46 (182) *Vianoce 1994*, opečiatkovaná príležitostnou poštovou pečiatkou Bratislava 1

„Veselé Vianoce 19.12.1994“. Pod tým podpis ministra s označením funkcie, ktorú vo vláde SR zastáva. Mgr. J. Mička

OBÁLKA PRE ANKETU

Už v piatom čísle Zberateľa ste sa dozvedeli, že za najkrajšiu slovenskú poštovú známku roku 1995 bola vyhodnotená známka číslo 64 v háčkovéj úprave z emisie *Ludovít Štúr*. V článku, ktorý nabádal k účasti v ankete ste sa mohli dočítať, že každý účastník ankety dostane jeden CDV (korešpondenčný lístok s prílohou) s vyobrazením víťaznej známky zdarma.

Na rozoslanie použila Slovenská pošta, š.p.- POFIS tento rok obálku prvého dňa vydania k známke číslo 41, emisie *Nad Tatrou sa blýska...* bez tejto známky. Boli zaslané všetkým účastníkom ankety doporučené a bol priložený ďakovný lístok s textom „Ďakujeme Vám za účasť v ankete: Najkrajšia známka roku 1995“. Za ZSF podpísaný Ivan Lužák a za Slovenskú poštu, š.p.- POFIS Jana Horváthová. Branislav Parajka

BUFFALO BILL V KOŠICIACH

V roku 1906 uskutočnila svetová atrakcia - cirkus Wild West Show turné po Európe so svojim princípálom, slávnym zálesákom Williamom Fredericom Codym alias Buffalo Billom (16.2.1846 - 10.1.1917). Navštívili Francúzsko, Taliansko, Rakúsko-Uhorsko, Nemecko, Luxembursko a Belgicko. Košice, ako jediné mesto na Sloven-

sku, prišli na rad po Viedni, Budapešti a Miškolci.

Dňa 26. júna 1906 boli v Košiciach dve vystúpenia. Jedno o druhej popoludní a druhé večer o ôsmej pri elektrickom osvetlení. V tom čase 60-ročný zálesák predviedol Košičanom predstavenie imitujúce bitku pri Little Big Horn, ktorej 30. výročie oslávili deň predtým v Miškolci.

Program sa skladal z 20 vystúpení, v ktorých účinkovalo asi 500 ľudí z 800-členného súboru. Okrem celých indiánskych rodín v programe vystúpili zálesáci, mexickí vaqueros, juhoamerickí gaučovovia, saharskí beduíni, nasledovali japonskí samurajovia, kadeti

z west-pointskej vojenskej akadémie, jazdci z Kuby, Mexika a Írska, kozáci z Kaukazu a mnoho ďalších. Vystúpenia zanechali na prítomných veľké dojmy, o čom svedčí dobová tlač. Buffalo Bill ocenil ovácie, ktorých sa mu dostalo a polichotil našim predkom, že rozumejú koňom lepšie, ako ľudia v západnej Európe.

Z Košíc turné pokračovalo na troch vlakoch do Užhorodu a Mukačeva, cez Banát, Srbsko, Sedmohradsko a Bukovinu do Haliča. Potom cez Sliezko a Moravu do Čiech.

Toho pamätného roku 1906 si Košičania užili vzruchu až-až. V lete to bol Buffalo Bill a na jeseň sa odohralo ešte gigantickejšie divadlo - slávnostný pohreb telesných pozostatkov Františka II. Rákócziho a jeho exilových druhov z Turecka.

Viliam Gaál

PROFILA BUDAPEST
AUKCIE, VÝKUPY ZNÁMOK A POHLADNÍC

Adresa: 1088 Budapest VIII, Szentkirályi 6.
Te.: 36-1-267-2494
Fax: 36-1-267-2496

S ODSŤUPOM 75 ROKOV

Čítať úradné vestníky pre obyčajného smrtníka zvyčajne nebýva mimoriadne príťažlivé. Hľadám tomu bráni príliš strohá formulácia faktov a ich administratívny spôsob vyjadrenia, ktoré sluchu človeka väčšinou nelahodia. Preto okrem odborníkov, ktorým sú uverejnené zákony, nariadenia a ustanovenia nenahraditeľným žriedlom oficiálnych údajov, málokto si vestníky vezme do rúk. Čítanie takýchto dokumentov však môže byť aj zaujímavé i poučné - osobitne po veľkom časovom odstupe. Skúsme sa presvedčiť, či tomu je tak prelistovaním zažitých stránok **Vestníka ministerstva pôšt a telegrafov ČSR z roku 1921**.

Hneď v úvode zviazaného zväzku vás ujme vzome spracovaný prehľad zákonov, nariadení, ustanovení i príloh Vestníka za rok 1921. Hneď za nimi je spracovaný vecný a miestny register. Takže užívateľa sa mohli vo vestníku orientovať rýchlo a dobre.

Ťažiskom obsahu Vestníka sú nariadenia a ustanovenia z oblasti poštovej a telegrafnej prevádzky ako napr. sadzobníky poplatkov, ich zmeny, vydania nových poštových známok, ukončenie platnosti starších vydaní a ich výmena. Sú to údaje, ktoré sú podkladom pre vybavenie zberateľských katalógov poštových známok, generálnych i špecializovaných. Zaujímavé je, že Vestník uverejňoval aj vydania nových poštových známok a zmeny vo výške poštových poplatkov iných štátov, osobitne podrobne potom poplatky za služby smerované do Československa (Aký rozsah by museli mať súčasné vestníky s takýmto širokým záberom informácií?).

Medzi prevádzkových nariadenia a informácie patria napr. aj veľmi podrobné pokyny „*Ako naložiť s balíkmi, ktoré boli poškodené pri doprave*“, alebo „*Predpisy o sprostredkovaní novinového predplatného poštou v styku s cudzinou platné od 1.1.1921*“, či „*Doprava poštových balíčkov do Nórska*“ (a radu ďalších krajín). Uverejňované boli aj zoznamy poštových úradov niektorých štátov - niekedy veľmi rozsiahle, napr. zoznam pôšt Poľskej poštovej správy tvorí 12 husto popísaných strán... Nájde tu aj zoznamy poštových úradov, ktoré po I. svetovej vojne pripadli Rumunsku, Srbsku, Chorvátsku, či Slovinsku. Nechýbal ani zoznam tovaru, ktoré sa poštou mohli vyvážať do zahraničia len na základe povolenia (v zozname boli uvedené mince, poštové známky nie).

Oznámenia o zmenách v doprave vlakových pôšt, či oznámenia o nových tlačivách, rôzne opravy a dodatky k prevádzkovým

predpisom, sadzobníky poplatkov a smerové čísla telegramov do zahraničia, boli tiež samozrejmom súčasťou Vestníka.

Ďalší druh ustanovení sa týkal štruktúry poštových správ. Napr. ustanovenie č.24 uverejnené vo Vestníku číslo 13 zo dňa 17.3.1921 premenováva dočasné riaditeľstvo pôšt a telegrafov pre Podkarpatskú Rus v Užhorode na poštový referát s oficiálnym názvom „*Poštový inšpektorát*“ (sídlo bolo 31.5.1921 premiestnené z *Užhorodu* do *Berehova*). Dňa 1.6.1921 bol otvorený na kúpeľné obdobie (do 15.9.1921) poštový úrad „*Štos Kúpele*“ (v župě abauj-turmánské). Dňom 6. 10.1921 bolo *Plavecké Podhradie* pripojené k doručovaciemu obvodu *Sološnica*.

K týmto druhom údajov možno priradiť aj nariadenia vlády o vydaní resp. stiahnutí štátoviek. Napr. nariadenie vlády ČSR č. 3 zo dňa 3. 2. 1921 o vydaní 5000-korunovej štátovky.

Veľký priestor vo Vestníku bol venovaný personálnym otázkam - menovanie do funkcií na ministerstve, riaditeľstvách pôšt i jednotlivých poštových úradoch. Ale aj zmeny vo funkciách, vypísané konkurzy (súťaže) na jednotlivé funkcie, vzdanie sa funkcie, odchody do dôchodku (do výslužby), úmrtia ale i odvolania. Nechýbajú ani oznámenia o vykonaných odborných skúškach s uvedením kto ich absolvoval a s akým výsledkom (výborné, dobré, dostatočné). V 51.čísle Vestníka bol uverejnený *List na rozlúčku* ministra pôšt a telegrafov dr.Maximiliána Fatku i príhovor nového ministra Antonína Srbu k všetkým poštovým zamestnancom.

Svoje miesto vo Vestníku mali náležitosti z oblasti sociálnej starostlivosti ako napr. nariadenia o zápočte odpracovaných rokov, alebo požitky za nadčasy (přeshodinné). Vestník vo svojich prílohách pravidelne uverejňoval mesačné výkazy darov a príspevkov

na fond sociálnej starostlivosti poštového a telegrafného ústavu pri Ministerstve pôšt a telegrafov.

Môžeme sa dozvedieť aj to, čo stál v tom čase zimný alebo letný oblek (520), zimník (510), pláštenka (350) a čiapka (40). Nechýbal ani cenník materiálov a kancelárskych potrieb, ktoré mala na sklade *Poštová hospodárska ústredňa*. Pre zaujímavosť: Tucet modrých tužiek typu „c“ stálo 8 korún a 72 halierov, tie isté tužky, ale zrejme o niečo lepšie (typ „b“) stáli už 11 štyridsať, alebo napr. stovka obálok bez tlaču stála 7,20 Kč, či 1 kg mydla stálo 24 Kč (v priebehu roka malo zníženú cenu na 17).

Viete, kedy prijímal návštevy minister pôšt a telegrafov ČSR? Aj to sa možno dočítať vo správach Vestníka - každý útorok a piatok medzi deviatou a dvanástou hodinou (práda, len „vo veciach, ktoré to nevyhnutne vyžadujú“). Podobne boli uverejnené návštevne dni aj ďalších vysokých hodnostárov ministerstva.

Vestník uverejňoval organizácie, ktorým bolo priznané oslobodenie od poštových poplatkov (napr. Masarykova akadémia práce v Bme, výskumné ústavy hydrologicko-melioračné v Prahe, Bme a Bratislave, Poľnohospodárska rada pre Slovensko v Bratislave a i.

Cez Vestník boli ponúkané mapy poštových spojov Čiech, Moravy, Sliezka, Slovenska - súborne a niektoré časti aj samostatne.

Takmer v každom čísle Vestníka boli uverejnené nariadenia, ktorými ministerstvo vnútra odoberalo menovaným titulom zahraničných časopisov poštovú prepravu na území Československa. Boli to periodiká vydávané v Rakúsku, Maďarsku, Nemecku, USA a iných krajinách - zrejme ich obsah sa nezlúčoval so záujmami Československej republiky.

Z Vestníka ministerstva pôšt a telegrafov roku 1921 sme vybrali ešte niekoľko informácií:

■ Vestník č. 15 oznámil, že od 1.4.1921 sa budú vyberať znížené poplatky za leteckú prepravu medzi Prahou, Štrasburgom a Parížom a medzi Prahou a Varšavou. Napr. za letecký expres doporučený list do Paríža bude potrebné zaplatiť: Obyčajný poplatok 2 Kč, doporučený poplatok 1,25 Kč, expres

poplatok 1 Kč a letecký poplatok 6 Kč, t.j. spolu 10,25 Kč. Na vyplatenie poštovného sa budú môcť používať bežné výplatné známky. Vestník uvádza aj poplatky z Francúzska do Prahy (list do 20 gr z Paríža 1,25 Fr, zo Štrasburgu 0,50 Fr).

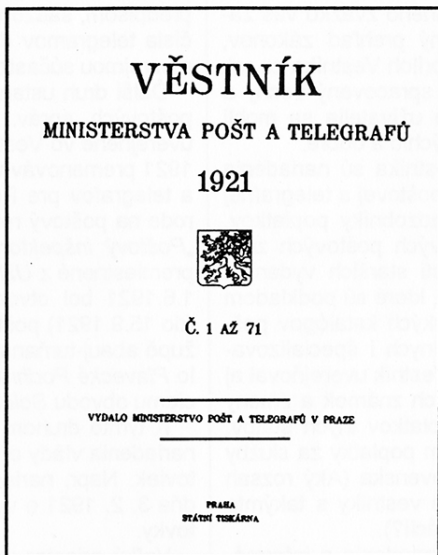
■ Vestník č. 21 avizoval otvorenie leteckej poštovej dopravy do Varšavy na deň 23. apríla 1921. Lety sa zatiaľ mali uskutočniť dvakrát týždenne (v útorok a sobotu), s odletom z Prahy vždy o 8 hod. Aby zásielky mohli

byť prepravené najbližším letom, museli byť podané u poštového úradu *Praha - Letište* najneskôr do 7.30 hod. a u poštového úradu *Praha 1* do 7.00 hod. v dňoch odletu. U ostatných pražských a predmestských poštových úradoch do 18 hod. pred dňom odletu a u mimopražských pôšt tak, aby najneskôr do 7.00 hod. dňa odletu došli k poštovému úradu Praha 1.

■ Dňa 27. mája 1921 bola otvorená doprava telegramov na priamej telegrafnej linke Praha-Londýn.

■ Dňa 1. júna 1921 bola znovu otvorená doprava telegramov železničnými telegrafnými stanicami v obvode riaditeľstva Štátnych dráh v Bratislave.

■ Na základe zákona zo dňa 24. júna 1921 Zb. a n.č. 255 bolo zavedené 24-hodinové počítanie času od polnoci po polnoc. Takže

namiesto dovtedajšieho označenia napr. 1 hodina popoludní začalo sa používať označenie 1300 hodina (bez čiarky, či bodky medzi hodinami a minutami).

■ Zákon č. 13 zo dňa 30.6.1921 odstraňoval dovtedajší úradný názov „sluha“ v štátnych službách a nahradil ho pomenovaním „zriadenec“.

■ Vestník č. 36 z 30.6.1921 oznámil, že od 15. júla bude otvorená doprava všetkých druhov listových zásielok do Európskej časti Ruska („Sovětové Rusko“) s Ukrajinou a do Azerbajdžanu. Zásielky bolo potrebné smerovať cez Prahu, odkiaľ boli vypravované do Moskvy raz denne. Pre pobrežné mestá Čierneho a Azovského mora, Kaukaz a Gruzínsko bolo potrebné listové zásielky smerovať naďalej cez Taliansko, pre Ďaleký Východ („republika Dálného východu“) cez Japonsko.

■ Nariadenie vlády ČSR zo dňa 15.7.1921 stanovilo nové úradné tituly poštových dopravných a telegrafných úradníkov (napr. poštový asistent, oficiál, inšpektor, akcesista, adjunkt, poštmajster...).

■ Od 1.10.1921 bolo nariadené doručovať letecké zásielky v miestnom doručovacom obvode ako *náhle* (expres) bez ohľadu na to, či boli tak podané alebo nie.

■ Ustanovenie č.76 hovorí: „Je prerušená poštová doprava do Maďarska, ukladá sa poštovým úradom až do ďalšieho ustanovenia neprijímať listové zásielky pre Maďarsko“ (25.10.1921). Ustanovenie č.76 oznamovalo, že listový styk s Maďarskom bol obnovený a zásielky sa k preprave prijímajú v rovnakom rozsahu ...*„jako před vyhláškou mobilisace“* (19.11.1921).

■ Vestník č.58 zo dňa 23.12.1921 uverejňuje ratifikáciu Zmluvy a Dohody, ktoré boli ujednané 30.11.1920 na VII. svetovom poštovom kongrese v Madride. Znenie dokumentu je vo francúzštine a podpísal ho prezident T.G.Masaryk a minister zahraničných vecí E.Beneš.

■ Záverom roku Vestník uverejnil vládne nariadenie o novej uprave poštových sadzieb s platnosťou od 1.1.1922 i vykonávanie nariadenie ministra pôšt a telegrafov k tejto uprave (č.67), nový telegrafný sadzovník (č.69), ustanovenia zmien, ktoré podľa uznesenia Svetového poštového kongresu nadobudli účinnosť v medzinárodnom poštovom styku od 1.1.1922 (č.71).

Na záver ešte jedna zaujímavosť. Vo Vestníku sa súbežne objavujú dva varianty názvu štátu: *Československo* a *Čechoslovensko*.
V.K.Németh

RUSKO: Papierové platidlá vzoru 1993

Popri už uverejnených papierových platidlách v hodnotách 10 000 a 50 000 (Zberateľ č.1/96) a v hodnotách 1 000 a 5 000 RUR (Zberateľ č.3/96), sú v súčasnosti v Rusku v obehu ešte papierové platidlá v hodnotách 100, 200 a 500 rubľov vzoru 1993.

Bankovky najnižších nominálov sú tlačené šesťfarebným ofsetom na oboch stranách, majú mikrotexť, papier má spoločný vodoznak. S cieľom ochrany bankoviek sú v papieri farebné vlákna. Každá bankovka má poradové číslo s dvomi písmenami a siedmimi číslicami. Námetom aj dnes uverejnených platidiel je moskovský Kremľ z rôznych pohľadov.

Spolu s papierovými platidlami obiehajú i mince v hodnotách 1, 5, 10, 50 a 100 rubľov,

ich použitie je však zriedkavé. K začiatku júla má jedna slovenská koruna ekvivalent v 165 ruských rubľov.

Vladimír Priputen, Moskva

KTO SÚ TO XIROFILISTI ?

Ak sa pozrieme do histórie jednotlivých zberateľských odborov, nájdeme u každého z nich obdobia rozkvetu a úpadku. Výnimku tvoria hľadám len filatelisti a numizmatici. Ale stačí si zobrať takých filumenistov. Obdobie 50. a čiastočne 60. rokov, kedy zápalkové škatuľky očarili azda každú zberateľskú dušu, ostane pre dnešných zberateľov už len spomienkou. Podobný osud postrelol zberateľský odbor, ktorý v povojnových rokoch opantal nejedného školáka - zbieranie žiletkových obalov. Možno, že v tom zohrala rolu aj finančná dostupnosť predmetov záujmu, ale dôležitý bol predovšetkým rozsah a pestrosť vtedajšej produkcie.

S príchodom výroby nerezových žiletiek s povrchovou úpravou balených zväčša do plastických zásobníkov (u nás všeobecne známych pod značkou *Astra superior* a *Astra platinum*), kvalitných elektrických holiacich strojčekov a nakoniec dvojbritových holiacich „škrabiek“ došlo k úpadku výroby a zúžení sortimentu klasických žiletiek. Zberatelia (v tom čase už dospelí a teda aj s „inými problémami“) zareagovali tak, že prešli na iný zberateľský odbor, alebo jednoducho prestali zbierať. Ostalo však zopár vytvrdcov, ktorí sa zaregistrovali v pražskom Klube zberateľov kuriozít a v spolupráci s českými a niekoľkými zahraničnými zberateľmi pokračovali v rozširovaní a skvalitňovaní svojich zbierok. Títo zberatelia si začali hovoriť „xirofilisti“ (z gréckeho „Xiros“ s významom „ostrý“). Pre členov vychádzali informačné listy s názvom

„Xirofil“, v ktorých si navzájom vymieňali svoje poznatky a skúsenosti.

S postupom času však aj týchto členov začalo ubúdať a zostalo len zopár „skalných“. V súčasnej dobe som prakticky jediný aktívny xirofilista na Slovensku. Vo svojej zbierke mám takmer 12 600 rôznych žiletkových obalov z 51 krajín všetkých kontinentov. Najviac si však zakladám na obaloch z bývalého Československa, ktorých mám viac ako 2 500. Najstaršie z nich pochádzajú z 20-tych rokov. Podujal som sa zostaviť Katalóg československých žiletkových obalov, ktorý bol dokončený v roku 1993 a zaznamenáva takmer 3 200 obalov.

V súčasnosti sa už nové prírastky do zbierky hľadajú veľmi ťažko. Už len v holiacich kazetách starých otcov alebo zberateľov iných odborov sa občas niečo objaví. Zriedkavo sa dostanem k „zabudnutej“ povojnovej zbierke. Prakticky som odkázaný na výmenu so zberateľmi v Českej republike, kde sa predsa len vďaka v minulosti širšej základni podarí častejšie niečo zohnať. Preto budem veľmi rád, ak dostanem akúkoľvek informáciu prostredníctvom redakcie Zberateľa, ktorá mi pomôže v mojom hobby.

Jaromír Stacho

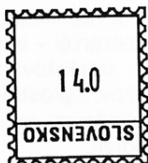
CHYBY NA VÝPLATNÝCH ODTLAČKOCH

V roku 1993, hlavne v priebehu mesiaca júl, sa vo výplatných strojoch menili štočky. Nápis **ČESKOSLOVENSKO** vo výplatnej pečiatke sa menil na **SLOVENSKO**. V tomto príspevku chcem upozorniť na niektoré chyby, ktoré boli nájdené v denných pečiatkach výplatných odtlačkov, ako aj na niektoré ďalšie zaujímavosti.

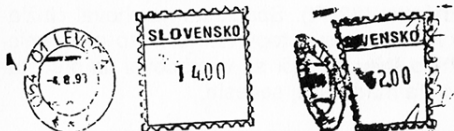
● **RAJEC NAD RAJČANKOU** - namiesto správneho **RAJEC NAD RAJČIANKOU** (chýba písmeno *l*).

● **KEŽMARUK 1** - správne má byť **KEŽMAROK**, zrejme došlo k poškodeniu písmena *o*.

● **DUNJSKÁ STREDA** - správne **DUNAJSKÁ STREDA** (chýba písmeno *A*).

● Otočený rámček s názvom štátu výplatnej pečiatky, pričom výška výplatného je umiestnená správne (Pošta **PREŠOV 5**).

● Zle odtlačené výplatné odtlačky: **BREZNO**, **RAJEC NAD RAJČIANKOU**, **LEVOČA**, **ŽILINA 1**. Aby bol zrejmy dátum odoslania zásielky, poštové zásielky sú obyčajne opečiatkované ešte ručnými dennými pečiatkami.

● Ďalším typom chýb je zle nastavený dátum v dennej pečiatke výplatného stroja. V

našom prípade bolo vročenie 92 opravené červenou ceruzou na správne 93 (KOŠICE 20). Na pošte **TRENČÍN 1** sa zase pomýlili o celých 10 rokov, takže zásielky z roku 1993 mali vo vročení 83. V prípade zistenia týchto omylov pošta väčšinou pečiatku prečiarkne a zásielku opečiatkuje so správnym dátumom ručnou dennou pečiatkou.

Ferdinand Hažlinský

KURIÓZNA PEČIATKA MARTIN I

Vo filatelickej literatúre a časopisoch bolo opísaných mnoho drobných závad či zaujímavostí v denných pečiatkach. Väčšie závary, medzi ktoré patrí vloženie dátumovej vložky do dennej pečiatky obrátene o 180 stupňov sú veľmi zriedkavé a cenené najmä zberateľmi denných pečiatok či kuriozít.

V poslednej dobe sa takáto závada vyskytla v dennej (kladivkovej) pečiatke používanej na poštovom úrade Martin 1, ktorá má rozlišovacie číslo 24 (pod dátumovým mostíkom). Pečiatka má dátum 06.02.96-24 (hodina). Je veľmi pravdepodobné, že na pošte Martin 1 pečiatku používajú len ako náhradnú, napr. pri poruche pečiatkovacieho stroja. I.B.

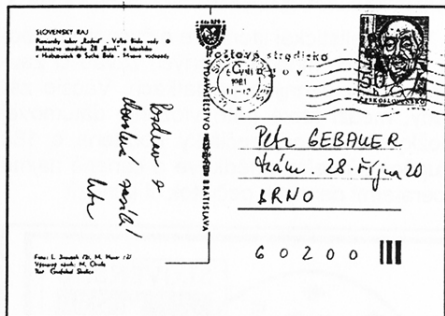
KURIOZITY

Pohľadnica z Čingova do Brna

Farebná pohľadnica s fotografiami niektorých častí Slovenského raja bola podľa odtlačku strojovej pečiatky pošty Spišská Nová Ves 1 odoslaná z tejto pošty 6.8.1981 adresátovi do Brna. Strojová pečiatka však prekryva dvojriadkový odtlačok pečiatky s heslom "Poštové stredisko / Čingov", z čoho vyplýva, že pohľadnica bola dodaná na dopra-

vu na tomto poštovom stredisku. Následne opečiatkovanie a postúpenie na ďalšiu dopravu vykonala už spomínaná nadriadená pošta.

Poštové strediská vykonávali obmedzené poštové služby, zamerané hlavne na príjem niektorých druhov poštových zásielok, predávanie cenín, novín a podobne. Poštové stredisko spravidla zabezpečovalo i doručovanie zásielok vo svojom obvode.

Výskyt pečiatky poštového strediska na pohľadnici je výnimočný. Vzhľadom na to, že adresátom bol význačný brnenský filatelista, možno predpokladať, že odtlačok pečiatky poštového strediska bol na pohľadnicu daný na požiadanie, t.j. bežne sa nevykonával.

-des-

ČINNOSŤ TERITORIALISTOV

Vo Zväze maďarských filatelistov je ustanovená teritoriálna komisia. Pri návšteve predsedu tejto komisie dr. D. Soókyho v Bratislave sme sa s ním porozprávali o náplni činnosti komisie. Jeho odpovede sme zaznamenali v tejto stručnej podobe:

■ Členovia komisie pravidelne prispievajú do časopisu *Bélyeg világ* článkami o poštových známkach, resp. filatélii v zahraničí. Napr. začiatkom tohto roku to boli príspevky z teritória Argentíny, Chile, Venezuely, Austrálie, Francúzska, a poštovom múzeu v Londýne, o výstave Rumunsko-Rusko-Maďarsko a mnoho ďalších.

■ Predseda komisie pravidelne recenzuje v časopise *Bélyeg világ* filatelistické periodiká šiestich krajín (okrem iného i obsah nášho časopisu *Zberateľ* '96).

■ Komisia pomáha sekciám zberateľov známok cudzích štátov, t.č. len dvom - sekcii

Slovenskej a českej, ako aj sekcii Hungarika. Sekcie zberateľov anglických, francúzskych a nemeckých štátov, ako aj Sovietskej známkou sa v roku 1993 rozpadli pre pasivitu členov.

■ Komisia udržiava kontakty so sekciami zberateľov maďarských známok v zahraničí (USA, Veľká Británia, ARGE Ungarn, Slovensko, Kanada a Austrália). Je nápomocná pri družobných kontaktoch, napr. Západné Slovensko a Župa Győr-Moson-Sopron, Adria-Alpy, Eger-Košice-Miskolc atď.

K náplni teritoriálnej komisie patrí aj spolupráca s redakciami filatelistických časopisov v zahraničí - ako napr. so *Zberateľom* v podobe poskytovania rôznych informácií, príspevkov, sprostredkovania a uverejňovania kontaktných adries zberateľov a mnoho iných aktivít. (vkn)

Dúfame, že táto spolupráca bude úspešne pokračovať k spokojnosti zberateľov v oboch našich krajinách.
Redakcia

SLOVACIKUM MAĎARSKÉHO ARCHITEKTA

Maďarská poštová správa vydala 22. augusta 1995 pri príležitosti 150. výročia narodenia maďarského architekta **Jánosa Ödöna** (Jána Edmunda) **Lechnera** (★ 1845 Budapešť - † 1914 tamtiež) príležitostnú poštovú známku (22 Ft). Spočiatku navrhoval činžiačky, ktoré nesú stopy nemeckého akademického štýlu, neskôr sa vypracoval na predstaviteľa maďarskej secesie.

V jej duchu navrhol viaceré stavby na území Slovenska: Pravoslávny kostol, Michalovce (1905-10); Modrý kostolík, Bratislava (1906-08); dnešné gymnázium A. Markuša, Bratislava (1906-08); Východoslovenské múzeum, Košice (1899-1901); bývalé evanjelické gymnázium, Rožňava (1910); kaštieľ,

Abrahám (1899); obytné domy, Lučenec (1910) a ďalšie.

Vo svojej tvorbe vychádzal z moderného dispozičného riešenia a v architektúre aplikoval prvky orientálnej indickej architektúry s filigránskymi strešnými ozdobami a farebnou glazovanou keramikou na fasádach budov. Svoje výtvarné názory vyjadril aj v teoretickej štúdii v časopise *Művészet* (Umenie, maď.).

-joje-

SLOVACIKUM Z UGANDY

Medzi mnohé poštové správy, ktoré pri príležitosti 50. výročia ukončenia 2. svetovej vojny a víťazstva spojeneckých armád nad Japonskom vydali poštové ceniny, patrí aj ugandská pošta. V júly 1995 vydala tlačový list na ktorom je umiestnených 6 známok (v hodnote po 600 šilingov).

Hlavným motívom obrazu známok sú pomená **WJ** predstavujúce oficiálne celosvetovo používané logo *Dňa víťazstva nad Japonskom - Victory over Japan Day*. V písmenách sú zástavy štátov, ktoré majú najväčšiu zásluhu na porážke Japonska v Pacifiku.

V strede tlačového listu je ilustrácia podľa fotografie amerického vojnového spravodaja J. Rosenthala, ktorá zobrazuje víťazné vztýčenie zástavy USA na vrchu Suribachi na ostrove Iwo Jima. Tretí zľava v skupine vojakov vztýčujúcich zástavu je ich veliteľ seržant *Michal Stank*, pôvodom Slovák. Životopisné údaje a osudy Michala Stanka sú publikované v článku „Známkové slovaciká USA a Grenady“ v časopise *Zberateľ '95*, č. 11, str.12 (autor -joje-). Igor Banás

Objednací list na známky

Slovenská pošta, š.p. POFIS vyhotovil formulár objednávacieho listu na slovenské poštové známky veľmi zaujímavým spôsobom. Tvorí ho dvojlist na kartónovom papieri formátu A 5 na šírku, kde vonkajšia strana je ilustrovaná farebnými reprodukciami známok SR z roku 1995.

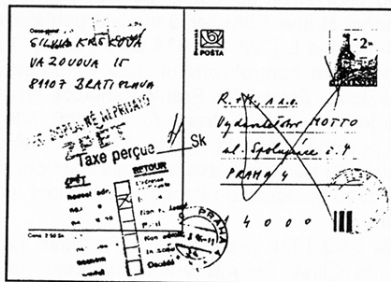

Zvnútra na ľavej strane je emisný plán roku 1995 s katalógovými číslami známok, dátumom ich vydania, názvom, nominálnou hodnotou, s FDC, PNL, CM i známkovými zošitkami vrátane ich predajných cien. Na pravej strane je potom samotný objednávací list s predtlačenými kolonkami na vyplnenie a potrebnými poznámkami i upozoreniami podmienok.

Je to zaujímavé a vtipné riešenie, ktoré svedčí o tom, že propagácia slovenských poštových známok POFIS venuje stále väčšiu pozornosť. Hádám len jednu pripomienku ku kolonke na objednanie známkových zošitkov, kde zrejme nedopatrením je spravená aj kolonka pre pečiatkované známkové zošitky.

-vkn-

PRÍBEH JEDNÉHO POŠTOVÉHO LÍSTKA

Poštový lístok (CDV 6a) bol v Bratislave hodený do schránky (keby ho odosielateľ podával na pošte, úradníčka by ho na nedo-

platok prevdepodobne upozornila), odkiaľ sa dostal na poštu Bratislava 022, čo dokazuje denná pečiatka s nečitateľným dátumom v pravom dolnom rohu lístka. Potom cestoval do Prahy, kde sa cez poštu Praha 4 dostal k adresátovi. Keďže lístok nebol správne v frankovaný a adresát odmietol zaplatiť nedoplatok, Česká pošta ho opečiatkovala pečiatkou „PRO DOPLATNÉ NEPŘIJATO - ZPĚT“ s tabuľkou, kde je vyznačený dôvod, prečo

nebola zásielka doručená (nedostatočná frankatúra). A tak lístok putoval späť na Slovensko, kde dostal ďalšiu pečiatku „TAXE PERÇUE 4 SK“. Podľa tejto pečiatky by mal odosielateľ doplatiť trestné porto 4 koruny, ale nestalo sa tak. Pre Slovenskú poštu sú zrejme 4 koruny zanedbateľná suma, a tak keď poštár zistil, že odosielateľ nie je doma, vhodil mu lístok do schránky.

Matúš Kršek

REKLAMÁCIA TELEGRAFICKEJ POUKÁŽKY ZO ZLÍNA DO ROŽŇAVY

Náhodné udalosti v poštovej prevádzke umožňujú vznik mnohým zaujímavostiam, ktoré je občas možné prirovnať k detektívke. Dôkazom tohoto tvrdenia je i priblíženie okolností okolo reklamácie telegrafickej peňažnej poukážky zaslanej zo Zlína do Rožňavy.

Predmetná telegrafická peňažná poukážka na sumu 949,60 Kč bola poslaná firmou Baťa z pošty Zlín 2 dňa 28.10.1938. Adresátom bol *Banský revírny úrad* (ďalej len *BRÚ*) Rožňava. Do Rožňavy prišiel poukážkový telegram toho istého dňa a bol zapísaný do *Soznamu telegramov došlých k dodaniu* (tlačivo č.798, v českom jazykovom variante) pod číslom 108. Pošta Rožňava vypísala *Potvrdenie k telegrafickej poštovej poukážke* číslo 1866 (v časti pre údaj sumy slovom nie je vyplnená časť označujúca haliere). Toto potvrdenie bolo potom zapísané do účtu vyplatených poukážok z 28.10.1938 pod číslom 7 tl.č.167 A. Na účte sú odtlačky denných pečiatok II. typu s rozlišovacím známenkom „c“ a odtlačok okresnej pečiatky 6/13. Na zadnú stranu potvrdenia boli na príslušné miesta dané odtlačky denných pečiatok a nalepená doplatná známka v hodnote 1 koruna na úhradu doručeného. Takto upravené potvrdenie i s príslušnou sumou obdržal doručovateľ, ktorý podľa údajov na zadnej strane *Potvrdenia* vyplatil peniaze toho istého dňa t. j. 28.10.1938 pani Filovej. Tým by sa okrem kontrolných úkonov na *Poštovej poukážkovej ústredni* v Prahe (odtlačok jej pečiatky je na prednej strane *Potvrdenia*), kde ju bola povinná dodacia pošta spolu s účtom vyplatených poukážok zasiať, mala manipulácia s poštovou poukážkou ukončiť. Skutočnosť však bola iná.

Dňa 28.2.1939 písal *BRÚ* v Rožňave firme *Baťa* do Zlína, že mu vracia podaciu potvrdenku pošty Zlín. Z potvrdenky bolo podľa textu jasné, že pošta Rožňava nedoručila zaslanú časťku adresátovi, ale nejakej pani Filovej, ktorá bola tamojšej pošte neznáma. Zároveň bol v lis-

te oznam, že *BRÚ* bol evakuovaný z Rožňavy až 5.11.1938, t.j., že 28.10.1938 úradoval ešte v Rožňave. V liste bola i informácia, že pošta vydávala *BRÚ* peniaze výhradne proti opečiatkovaniu poukážky okrúhlo pečiatkou (čo predmetná poukážka neobsahuje).

Dňa 7.3.1939 pošta Zlín 2 oznámila *Poštovej poukážkovej ústredni* Praha, že pošta Rožňava vyplatila poukážanú čiastku neoprávnenému príjemcovi. Vzhľadom k tomu, že Rožňava bola medzicasom odstúpená Maďarsku, postúpila pošta Zlín 2 príslušný spis na ďalšie prerokovanie *Poštovej poukážkovej ústredni* Praha.

Dňa 27.3.1939 písala *Poštová poukážková ústredňa* Praha *Riaditeľstvu pôšt a telegrafov* (ďalej len *RPT*) Bratislava, aby zabezpečili prešetroenie záležitosti a podali im o tom správu.

Dňa 17.4.1939 *RPT* Bratislava dalo pokyn *Likvidačnej komisii* (ďalej len *LK*) pri pošte Spišská Nová Ves, aby zistila, ktorý zamestnanec bol poverený doručením tejto poukážky.

Dňa 21.4.1939 *LK* pri pošte Spišská Nová Ves žiadala poštu Náchod 1 o informáciu, či bývalý prednosta pošty Rožňava pán Kudláček nevie udať, kto bol poverený vyúčtovaním vyplatených poukážok a či bol tiež poverený skúšaním pravosti podpisov príjemcov. Likvidačná komisia podľa podpisu tipovala, že službu 28.10.1938 mala poštová revidentka Margita Demeterová alebo poštová asistentka Helena Drszová. Ďalej sa zaujímala, kto denný účet skúmal (predpokladali, že to mohol byť poštový tajomník Karol Proschinger). Rozdelenie služby medzi evakuovanými dokladmi chýbalo. Z dodacích dokladov sa meno doručovateľa nepodarilo zistiť.

Dňa 24. apríla 1939 odpovedal p. Kudláček LK pri pošte Spišská Nová Ves: 28. októbra 1938 viedla účet vyplatených poukázok Margita Demeterová, účet kontroloval poštový tajomník Karol Proschinger. Kto poukážku doručoval nemôže zistiť vzhľadom k tomu, že na poukážke chýba podpis doručovateľa. Na pošte Rožňava bolo v tom čase málo zamestnancov, takže sa nepracovalo podľa pracovísk ale podľa potreby. Preto ani z rozdelenia služby by sa nezistilo kto poukážku doručoval.

Dňa 26.4.1939 LK pri pošte Spišská Nová Ves informuje Riaditeľstvo pôšt o korešpondencii s pánom Kudláčkom. Medzi dokladmi evakuovaného poštového úradu Rožňava nenašli príchodziu knihu poštových poukázok a dodacie lístky za október 1938, podľa ktorých by bolo možné zistiť doručovateľa poukážky. Zároveň oznámili, že p. Demeterová a p. Proschinger sa prihlásili do služieb maďarskej poštovej správy a ostali v Rožňave.

Dňa 4.5.1939 RPT Bratislava žiada RPT Košice o spoluprácu v tejto záležitosti - vypočítanie doručovateľa, vybratie neoprávnené prevzatej sumy a jej zaslanie *Poštovej poukážkovej ústredni Praha*, aby ich mohla vrátiť odosielateľovi.

Dňa 5. 6. 1939 *Magyar kir. postaigazgatóság Kassa* (Riaditeľstvo maďarskej kráľovskej pošty Košice) oznámilo RPT Bratislava, že poštovú poukážku vyplatil poštový pomocník Ján Tompoš, ktorý je v Betliari (bolo zistené, že v Poprade - viď ďalej). Prevádzkové doklady boli z Rožňavy odvezené do Banskej Bystrice A. Kudláčkom. Filová bola žena v domácnosti zamestnaná na BRÚ.

Dňa 7.6.1939 RPT Bratislava žiada poštu Poprad o vyšetrovanie poštového pomocníka J.

Tompoša ohľadne výplaty predmetnej telegrafickej poukážky.

Dňa 7.6.1939 RPT Bratislava žiada od pošty Banská Bystrica informáciu o prevádzkových dokladoch pošty Rožňava, či do Banskej Bystrice došli, či sú ešte tam a ak nie, kde boli odovzdané.

Dňa 13.6.1939 RPT Bratislava oznámilo BRÚ Dobšiná, že podľa informácie maďarskej poštovej správy peniaze prevzala p. Filová, žena v domácnosti, ktorá bola zamestnaná na BRÚ Rožňava. Zároveň žiadali oznámiť, či 28.10.1938 bola u nich Filová zamestnaná.

Dňa 14.6.1939 pošta Poprad 1 poslala RPT Bratislava vyjadrenie poštového pomocníka Jána Tompoša, že reklamovanú čiastku (t.j. poukážku) vyplatil Ľudovít Halász. Túto skutočnosť potvrdzuje jeho podpis v pravom hornom rohu vyplatenej poukážky. Ján Tompoš podľa domáceho poriadku vydal príslušnú sumu poštovému zriadencovi Ľudovítovi Halászovi, ktorý príjem potvrdil v príchodzej poukážkovej knihe. Túto skutočnosť potvrdil i poštový zriadenec Jozef Prošba.

Dňa 15.6.1939 pošta Banská Bystrica informuje RPT Bratislava, oddelenie III/1, že prevádzkové doklady zo všetkých evakuovaných pôšt, teda i z Rožňavy, ktoré boli v Banskej Bystrici uložené, boli odoslané LK v Spišskej Novej Vsi koncom novembra 1938.

Dňa 16.6.1939 BRÚ oznamuje RPT Bratislava, že po dobu troch rokov až do evakuácie 5.11.1938 u neho žiadna Filová zamestnaná nebola. Peniaze im 28.10.1938 neboli doručené, napriek tomu, že celý deň úradovali. Nevylúčili možnosť, že poštový zriadenec, ktorý peniaze doručoval, sám podpísal poukážku a peniaze si ponechal, keďže mohol predpokladať, že o niekoľko dní prídu Maďari a potom sa už vec nebude môcť vyšetriť.

Dňa 23.6.1939 RPT Bratislava žiada RPT Košice o vypočítanie poštového zriadenca Ľudovíta Halásza, ktorý je v ich službách. Menovaný potvrdil príjem peňazí na vyplatenie v príchodzej knihe. Zároveň informujú, že podľa vyjadrenia BRÚ žiadna Filová u nich zamestnaná nebola. Pri vypočítaní Halásza žiadajú mu pripomenúť, že on je plne zodpovedný za nesprávne doručenie peňazí a s tým, aby sa vyjadril akým spôsobom nahradí ním zavinené nesprávne doručenie, nakoľko poštová správa musí odosielateľovi čiastku nahradit'.

Dušan Evinic

(Dokončenie v budúcom čísle)